

Jurnal de idei pentru dezvoltarea sistemului educațional

Ediția I a Programului SPRINTeen (2026)

Colecție de sugestii și propuneri elaborate de tinerii absolvenți ai Programului SPRINTeen (16-18 ani), pornind de la experiențele și nevoile generației lor.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU TINERET

Despre program

Prezentul volum reprezintă un **manual de idei pentru dezvoltarea sistemului educațional**, reunind lucrările elaborate de participanții și participantele la prima ediție a **Programului Național SPRINTeen** – un program de mentorat și dezvoltare dedicat tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani. Programul SPRINTeen a fost creat pentru a sprijini tinerii în procesul de orientare în carieră, dezvoltarea competențelor de leadership și familiarizarea cu serviciul public și procesul decizional din Republica Moldova.

La prima ediție au participat **29 de tineri**, selectați din localități urbane și rurale din toate regiunile Republicii Moldova – nord, centru, sud, UTA Găgăuzia și localități din stânga Nistrului. Diversitatea experiențelor și perspectivelor participanților a contribuit la un proces de învățare bazat pe dialog, colaborare și schimb de idei.

Activitățile programului au fost facilitate de o echipă de formatori și mentori cu experiență în administrația publică, comunicare, leadership și dezvoltarea tinerilor: **Silvia Brașoveanu, Veronica Loghinova, Cătălina Ceban și Dan Nicu**.

În perioada **18–19 iulie 2026**, la Chișinău, s-a desfășurat prima etapă a programului, constând într-un program intensiv de instruire bazat pe metode interactive, simulări și exerciții practice. Agenda a inclus sesiuni dedicate autocunoașterii, identificării valorilor personale, orientării în carieră, gândirii critice, combaterii dezinformării, leadershipului, comunicării, procesului decizional, simulărilor administrative și planificării dezvoltării personale.

Cea de-a doua etapă a programului a constat în elaborarea prezentului manual. Fiecare participant a identificat o provocare concretă din școala sau comunitatea sa, a documentat-o prin observații, discuții și, în multe cazuri, prin chestionare aplicate colegilor, iar ulterior a formulat propuneri de soluționare, argumentate și adaptate realităților din teren. Rezultatul este o colecție de idei și propuneri elaborate chiar de tineri, pornind de la experiențele și nevoile generației lor.

Ultima etapă a programului constă într-o **vizită de studiu la instituțiile publice**, oferind participanților oportunitatea de a înțelege din interior funcționarea administrației publice și de a prezenta acest manual reprezentanților instituțiilor statului. Astfel, propunerile formulate de tineri constituie un punct de plecare pentru dialog și reflecție privind dezvoltarea sistemului educațional.

Programul SPRINTeen este implementat de **Asociația Obștească “Comunitatea SPRINT-Moldova”**, cu sprijinul **Agenției Naționale pentru Tineret**, în cadrul Programului anual de Granturi pentru Organizațiile de Tineret 2026 susținut de **Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova**.

** Opiniile exprimate și conținutul propunerilor reprezintă punctele de vedere și stilul autorilor, fără a reflecta neapărat poziția oficială a organizatorilor programului.*

CUPRINS

CORECTAREA NETRASPARENTĂ A EXAMENELOR DE CLASA A IX-A ȘI INEFICIENȚA CONTESTAȚIILOR.....	5-7
--	-----

Ioana Bolea

ABSENȚA PROGRAMELOR DE MENTORAT ÎNTRE ELEVII MAI MARI ȘI CEI AFLAȚI LA ÎNCEPUTUL CICLULUI LICEAL.....	8-11
---	------

Mădălina Cebotari

CĂRȚILE DE IERI, CITITORII DE AZI: RELEVANȚA ROMANELOR STUDIATE ÎN LICEU PENTRU ELEVII DE ASTĂZI.....	12-14
---	-------

Mădălina Andronache

REPREZENTAREA FEMEII ÎN OPERELE LITERARE ȘI NECESITATEA UNEI INTERPRETĂRI ADAPTATE VALORILOR ACTUALE.....	15-17
---	-------

Emilia Zagaievschi

SPRIJIN PSIHOLOGIC INSUFICIENT: NUMĂR REDUS DE PSIHOLOGI ȘCOLARI RAPORTAT LA NUMĂRUL TOTAL DE ELEVI ȘI LIPSA UNOR SPAȚII SPECIALE DE CONSILIERE.....	18-20
--	-------

Andreia Scarlat

LIPSA TRASEELOR EDUCAȚIONALE PERSONALIZATE PENTRU ELEVI ȘI POSIBILITATEA ADAPTĂRII UNOR ELEMENTE ALE MODELULUI AMERICAN ÎN LICEELE DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	21-23
---	-------

Ioana Țurcan

ADAPTAREA PROGRAMULUI LICEAL LA TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PROFESIONAL.....	24-27
---	-------

Alexandru Batereanu

DINCOLO DE NOTE: ADEVĂRATA VALOARE A ELEVULUI.....	28-32
--	-------

Alina Ulinici

PARTICIPAREA LIMITATĂ A ELEVILOR LA LUAREA DECIZIILOR ÎN LICEE	33-34
--	-------

Erica Andriuță

RISIPA ALIMENTARĂ ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT.....	35-36
--	-------

Juliana Meiline Antoci

IMPLEMENTAREA EDUCAȚIEI FINANCIARE ÎN ȘCOLILE DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	37-38
--	-------

Sergiu Cașcaval

INTRODUCEREA EDUCAȚIEI FINANCIARE ÎN ȘCOLI PENTRU O ADMINISTRARE EFICIENTĂ A FINANTELOR PERSONALE.....39-40

Ilinca Codreanu

INTEGRAREA TINERILOR PE PIAȚA MUNCII.....41-44

Petru Crețu

PREVENIREA ABANDONULUI UNIVERSITAR PRIN SISTEMATIZAREA ORIENTĂRII PROFESIONALE INTERACTIVE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL.....45-46

Cristina-Arina Cojocaru

PREGĂTIREA ELEVILOR PENTRU VIAȚĂ DE PE BĂNCILE ȘCOLII.....47-49

Evelina Frunză

TOLERAREA COPIATULUI ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂT.....50-51

Tihon-Pavel Gorban

ȘCOALA ÎNTRE TEORIE ȘI REALITATE.....52-54

Alisa Moșneguțu

DEZVOLTAREA DEPRINDERILOR PRACTICE ÎN ȘCOLI.....55-57

Ana-Maria Țurcanu

NERESPECTAREA SCOPULUI DISCIPLINELOR OPȚIONALE ȘI LIPSA LIBERTĂȚII DE ALEGERE A ELEVILOR ÎN ȘCOALĂ.....58-60

Ana Turchin

PARTICIPAREA ȘI CONSULTAREA ELEVILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL ȘI ÎN ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR ȘCOLARE.....61-63

Amelia Vatavu

AJUSTAREA CURRICULUMULUI GIMNAZIAL PRIN REDUCEREA ÎNCĂRCĂTURII TEORETICE ȘI INTRODUCEREA ORIENTĂRII PROFESIONALE TIMPURII.....64-66

Marius Maranda

RECONFIGURAREA DISCIPLINEI „DEZVOLTAREA PERSONALĂ” PRIN INTRODUCEREA EDUCAȚIEI JURIDICE PRACTICE ȘI A DREPTURILOR OMULUI.....67-69

Alexandrina Prohorencu

FLEXIBILIZAREA CURRICULUMULUI ȘCOLAR ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ A ELEVILOR ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL DIN REPUBLICA MOLDOVA.....70-72

Valeria Pripa

SPRIJINIREA ELEVILOR IMPLICAȚI ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE.....73-75

Taia Gudumac

SEPARAREA ELEVILOR ÎN FUNCȚIE DE GEN LA ORELE DE EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ.....76-79

Lavinia Macovei

UTILIZAREA EXCESIVĂ A IA DE CĂTRE ELEVI ÎN PROCESUL DE ÎNVĂȚARE.....80-81

Ștefan Gaivas

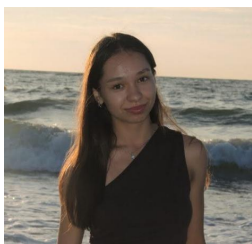
LIPSA ACTIVITĂȚILOR DE ORIENTARE PROFESIONALĂ ȘI GHIDARE ÎN CARIERĂ A ELEVILOR..82-84

Dumitru Gore

NIVELUL SCĂZUT AL COMPETENȚELOR DIGITALE ȘI AL SIGURANȚEI ONLINE ÎN RÂNDUL TINERILOR.....85-86

Cătălin Lisnic

CORECTAREA NETRASPARENTĂ A EXAMENELOR DE CLASA A IX-A ȘI INEFICIENȚA CONTESTAȚIILOR

Ioana Bolea

Mă numesc Bolea Ioana, am 15 ani și sunt elevă în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes Saavedra” din municipiul Chișinău. Am ales să cercetez modul de evaluare a lucrărilor la examenele de absolvire a gimnaziului deoarece experiența personală și discuțiile cu alți elevi mi-au arătat că există neclarități și nemulțumiri legate de acordarea punctajelor și de soluționarea contestațiilor.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este lipsa de claritate și transparență percepută de unii elevi în procesul de evaluare a lucrărilor la examenele de clasa a IX-a și în soluționarea contestațiilor. Elevii primesc nota finală, dar nu întotdeauna înțeleg pentru ce răspunsuri au pierdut puncte și dacă punctajele parțiale au fost acordate în conformitate cu baremul. Atunci când, după depunerea unei contestații, rezultatul rămâne neschimbat fără ca elevul să primească o explicație clară, poate apărea impresia că lucrarea nu a fost reevaluată suficient de atent.

Este important ca această problemă să fie analizată, deoarece rezultatele examenelor influențează media de absolvire și pot conta la admiterea în licee sau la profiluri mai competitive. În același timp, lipsa unor explicații clare privind punctajul acordat poate reduce încrederea elevilor în corectitudinea evaluării. Atunci când un elev nu înțelege unde a greșit sau de ce rezultatul contestației a rămas neschimbat, poate apărea un sentiment de nedreptate și poate scădea motivația pentru învățare.

Această problemă îi poate afecta în special pe elevii care folosesc rezultatele examenelor pentru admiterea la liceu sau pentru alegerea unui profil de studiu. Ea îi preocupă și pe părinți, care investesc timp și resurse în pregătirea copiilor. Pe termen lung, neclaritățile legate de evaluare și contestații pot influența încrederea elevilor și a familiilor în corectitudinea examenelor naționale.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Pentru a înțelege mai bine percepția elevilor asupra evaluării și a contestațiilor, am realizat un mini-sondaj exploratoriu și am discutat cu 15 elevi din clase și instituții diferite. De asemenea, am analizat propria experiență de la examenul de absolvire a gimnaziului. Rezultatele nu pot reprezenta opinia tuturor elevilor din țară, dar indică existența unor neclarități și nemulțumiri care merită analizate. Mini-sondajul a fost realizat în luna iulie - august 2026, în rândul a 15 elevi care au susținut examenele de absolvire a gimnaziului. Dintre cei 15 elevi consultați, 12 au declarat că nu au încredere deplină în obiectivitatea procesului de evaluare, iar 10 au afirmat că nu ar depune o contestație, deoarece consideră că rezultatul are puține șanse să fie modificat.

Aceste răspunsuri nu demonstrează că lucrările sunt evaluate incorect, dar arată existența unui nivel ridicat de neîncredere în rândul elevilor chestionați.

Un exemplu este propria mea experiență. În anul 2026 am susținut examenul la Istoria românilor și universală, iar rezultatul obținut a fost mai mic decât mă așteptam. După compararea răspunsurilor mele cu baremul, am considerat că la unele cerințe aș fi putut primi punctaj parțial sau punctajul total. Am depus o contestație, însă punctajul a rămas neschimbat și nu am primit o explicație detaliată privind modul în care au fost reevaluate răspunsurile contestate. Această experiență m-a făcut să mă întreb cât de transparent este procesul pentru elevi.

Una dintre cauzele posibile ale neîncrederii elevilor este faptul că aceștia cunosc prea puțin modul în care sunt selectați evaluatorii, cum este verificată aplicarea baremului și cine reevaluează lucrările contestate. Deși există bareme de corectare, unele răspunsuri deschise pot fi interpretate diferit, mai ales atunci când elevul formulează o idee corectă folosind alte cuvinte decât cele din răspunsul orientativ. În plus, lipsa unei explicații privind punctele pierdute îi poate face pe elevi să creadă că lucrarea nu a fost analizată suficient de atent.

Pentru a crește transparența evaluării și încrederea elevilor în procesul de contestare, propun trei soluții care ar putea fi aplicate gradual.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Profesorii selectați pentru evaluarea lucrărilor de clasa a IX-a să participe înaintea examenelor la o sesiune obligatorie de instruire și calibrare. La final, aceștia ar rezolva și ar evalua câteva lucrări-model, folosind baremul oficial. Doar profesorii care aplică în mod corect și consecvent criteriile de punctare ar participa la evaluarea lucrărilor reale. În acest mod ar putea fi reduse diferențele dintre modul în care doi profesori apreciază același tip de răspuns.

Avantaje:

Măsura ar asigura aplicarea mai uniformă a baremului și ar reduce diferențele de interpretare dintre evaluatori, în special în cazul răspunsurilor parțial corecte sau formulate diferit.

Resurse necesare:

Instituțiile responsabile de organizarea examenelor ar trebui să pregătească exemple de lucrări, ghiduri de evaluare și o platformă online pentru instruirea și testarea evaluatorilor. Soluția ar necesita timp pentru pregătire, dar ar putea utiliza platforme și resurse digitale deja existente

Soluția 2. Fiecare lucrare contestată să fie reevaluată de un profesor care nu a participat la corectarea inițială și care nu cunoaște punctajul acordat anterior. Lucrarea ar trebui identificată doar printr-un cod, iar reevaluarea să pornească de la zero, pe baza baremului. Dacă diferența dintre cele două evaluări depășește un anumit prag, lucrarea ar putea fi analizată și de un al treilea evaluator.

Avantaje:

Reevaluarea fără cunoașterea notei inițiale ar reduce riscul ca al doilea evaluator să fie influențat de prima apreciere. Elevii ar avea mai multă încredere că rezultatul contestației provine dintr-o analiză nouă și independentă.

Resurse necesare:

Ar fi necesară desemnarea unor evaluatori din alte instituții și organizarea unei platforme securizate prin care lucrările scanate să fie distribuite anonim. Implementarea digitală ar reduce timpul și costurile transportării lucrărilor.

Soluția 3. După afișarea rezultatelor, elevul ar trebui să poată consulta o fișă de evaluare în care să fie indicat punctajul obținut la fiecare item. Pentru răspunsurile la care nu a fost acordat punctajul maxim, evaluatorul ar putea selecta un motiv dintr-o listă standardizată, de exemplu: răspuns incomplet, argument insuficient, lipsa concluziei sau informație incorectă. Astfel, elevul ar înțelege mai bine unde a pierdut puncte și ar putea decide în cunoștință de cauză dacă depune o contestație.

Avantaje:

Elevii ar primi o explicație concretă, iar contestațiile ar fi depuse mai informat. În același timp, evaluatorii ar aplica mai atent criteriile, știind că punctajele trebuie asociate unor justificări standard.

Resurse necesare:

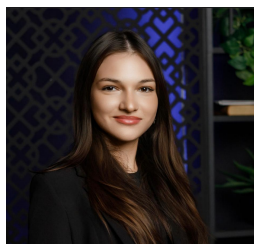
Ar trebui elaborată o fișă standard de evaluare, pe hârtie sau în format digital. Completarea prin bifarea unor criterii ar presupune mai puțin timp decât redactarea unui feedback individual pentru fiecare lucrare.

CONCLUZIE

Revenind la cele spuse anterior, soluțiile propuse urmăresc trei aspecte esențiale: aplicarea uniformă a baremului, independența reevaluării și explicarea clară a punctajului. Ele nu ar garanta obținerea unor note mai mari, dar le-ar oferi elevilor mai multă siguranță că lucrările lor au fost evaluate atent și după aceleași criterii. Instruirea evaluatorilor, reevaluarea independentă și introducerea unei fișe de punctaj ar putea reduce neclaritățile și tensiunile dintre elevi, părinți și profesori. În același timp, aceste măsuri ar consolida încrederea în examenele naționale și ar transforma contestația într-un mecanism mai ușor de înțeles. Cercetarea mea se bazează pe experiența personală și pe un număr redus de elevi consultați, de aceea rezultatele nu pot fi generalizate la nivelul întregii țări. Totuși, răspunsurile obținute arată că transparența evaluării este o problemă care merită analizată mai amplu.

Nu este vorba doar despre o notă, ci despre respectul față de efortul fiecărui elev. Corectitudinea evaluării este unul dintre fundamentele unui sistem educațional sănătos.

ABSENȚA PROGRAMELOR DE MENTORAT ÎNTRE ELEVII MAI MARI ȘI CEI AFLAȚI LA ÎNCEPUTUL CICLULUI LICEAL

Mă numesc Mădălina Cebotari, am 18 ani și reprezint municipiul Chișinău. Am ales să cercetez această problemă deoarece, fiind elevă în clasa a XII-a, cunosc atât dificultățile întâmpinate la începutul liceului, cât și ajutorul pe care elevii mai mari îl pot oferi colegilor mai mici.

Mădălina Cebotari

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este lipsa unui program organizat de mentorat între elevii claselor mai mari și cei aflați la începutul ciclului liceal.

Trecerea de la gimnaziu la liceu reprezintă o schimbare importantă pentru majoritatea elevilor. În clasa a X-a, aceștia trebuie să se adapteze unui colectiv nou, unor profesori și metode de predare diferite, unui volum mai mare de materie și unor cerințe academice mai ridicate. În același timp, ei trebuie să înțeleagă regulile și activitățile liceului și să își găsească locul în noua comunitate școlară.

În lipsa unei persoane apropiate ca vârstă, la care să poată apela pentru sfaturi și îndrumare, unii elevi se pot confrunta cu nesiguranță, dificultăți de integrare, stres și lipsă de încredere. Aceste stări pot influența atât rezultatele lor școlare, cât și modul în care percep experiența de liceu.

În unele instituții, elevii mai mari îi ajută deja ocazional pe cei mai mici, explicându-le anumite teme, oferindu-le sfaturi sau implicându-se în activități educaționale. Totuși, acest sprijin este de cele mai multe ori informal, nu este organizat după un program clar și nu este recunoscut ca activitate de voluntariat.

Din acest motiv, nu este valorificat pe deplin potențialul elevilor din clasele a XI-a și a XII-a de a deveni mentori pentru colegii lor mai mici.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În urma discuțiilor cu colegii și a observațiilor personale, am constatat că mulți elevi din clasa a X-a s-au simțit nesiguri în primele luni de liceu. Unii dintre ei nu cunoșteau suficient de bine regulile instituției, profesorii, modul de organizare a evaluărilor, activitățile extracurriculare sau persoanele la care puteau apela atunci când aveau nevoie de ajutor.

De asemenea, elevii de clasa a X-a simt deseori presiunea de a obține rezultate bune și de a se integra rapid în noul colectiv. Fără îndrumare, procesul de adaptare poate deveni mai dificil. Un elev mai mare, care a trecut deja prin aceeași experiență, poate înțelege mai bine întrebările și temerile unui elev aflat la începutul liceului.

Din experiența mea, mi-ar fi fost de mare ajutor ca, la începutul clasei a X-a, să existe un elev dintr-o clasă mai mare care să îmi explice cum este organizată viața de liceu, cum să îmi gestionez timpul și cum să mă pregătesc pentru disciplinele mai dificile. Uneori, elevilor le este mai ușor să adreseze anumite întrebări unui coleg apropiat ca vârstă decât unui profesor.

Mentoratul ar fi util nu doar pentru elevii mai mici. Elevii-mentori și-ar putea dezvolta abilitățile de comunicare, leadership, responsabilitate, organizare și lucru în echipă. Ei ar învăța să explice informațiile într-un mod clar, să asculte și să îi susțină pe ceilalți. Totodată, activitatea lor ar trebui să fie recunoscută oficial. În prezent, unii elevi sunt implicați în explicarea materiei sau în organizarea unor activități, fără ca munca lor să fie evidențiată sau considerată voluntariat.

Este important de menționat că elevii-mentori nu trebuie să îi înlocuiască pe profesori, să susțină lecții în locul acestora sau să verifice lucrări oficiale. Rolul lor trebuie să fie acela de a oferi sprijin, orientare și încurajare colegilor mai mici.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Crearea programului „Elev pentru elev”

Liceul ar putea crea un program de mentorat în cadrul căruia elevii responsabili din clasele a XI-a și a XII-a să devină voluntari mentori pentru elevii de clasa a X-a.

Un mentor ar putea sprijini un grup format din 3–5 elevi. Întâlnirile ar putea avea loc o dată sau de două ori pe lună și ar putea aborda teme precum:

- adaptarea la viața de liceu;
- organizarea timpului și a programului de învățare;
- pregătirea pentru evaluări;
- identificarea activităților extracurriculare;
- sprijinul la disciplinele pe care elevii le consideră mai dificile;
- comunicarea cu profesorii și colegii.

Mentorii ar trebui selectați nu doar în funcție de note, ci și în funcție de responsabilitate, răbdare, capacitatea de comunicare și dorința de a-i ajuta pe ceilalți.

Avantaje:

- integrarea mai ușoară a elevilor de clasa a X-a;
- reducerea sentimentului de nesiguranță;
- îmbunătățirea relațiilor dintre elevii din clase diferite;
- dezvoltarea unei comunități școlare bazate pe colaborare;
- dezvoltarea abilităților personale ale elevilor-mentori.

Resurse necesare:

- elevi voluntari din clasele a XI-a și a XII-a;
- un profesor coordonator;
- un spațiu pentru întâlniri;

- un program și un regulament clar;
- formulare de înscriere și de evaluare a activităților.

Soluția 2. Recunoașterea activității mentorilor ca voluntariat școlar

Pentru ca elevii să fie motivați să se implice, activitatea de mentorat ar putea fi recunoscută oficial ca voluntariat desfășurat în folosul comunității școlare. Elevii-mentori ar putea primi certificate, diplome, scrisori de recomandare sau confirmarea numărului de ore de voluntariat. Activitatea ar putea fi inclusă în portofoliul personal al elevului și prezentată la concursuri, proiecte, burse sau admiterea la studii. Înainte de începerea programului, mentorii ar trebui să participe la o scurtă instruire privind comunicarea, oferirea feedbackului, protejarea informațiilor personale și limitele rolului de mentor.

Avantaje:

- creșterea motivației elevilor de a se implica;
- recunoașterea contribuției lor la viața școlii;
- dezvoltarea abilităților de leadership și comunicare;
- acumularea unei experiențe utile pentru viitor;
- formarea unei culturi a voluntariatului în liceu.

Resurse necesare:

- un sistem de evidență a orelor de voluntariat;
- modele de certificate și diplome;
- implicarea administrației și a Consiliului Elevilor;
- o scurtă instruire pentru elevii-mentori.

Soluția 3. Elaborarea unui ghid de orientare pentru elevii noi

Programul de mentorat ar putea fi completat prin realizarea unui ghid de orientare pentru elevii de clasa a X-a. Acesta ar putea conține informații despre:

- programul și regulamentele liceului;
- modul de desfășurare a evaluărilor;
- activitățile extracurriculare;
- Consiliul Elevilor;
- profesorii și persoanele responsabile de sprijinirea elevilor;
- spațiile și resursele disponibile în instituție;
- recomandări oferite de elevii din clasele mai mari.

Ghidul ar putea fi distribuit în format digital sau tipărit în primele zile ale anului școlar. Mentorii ar putea organiza și o întâlnire de orientare în care să le prezinte elevilor noile informații și să răspundă la întrebările lor.

Avantaje:

- elevii primesc informațiile necesare încă de la început;

- se reduc confuziile și nesiguranța;
- elevii cunosc persoanele la care pot apela;
- adaptarea la viața de liceu devine mai rapidă.

Resurse necesare:

- colaborarea dintre profesori, administrație și Consiliul Elevilor;
- colectarea și redactarea informațiilor;
- realizarea ghidului în format digital sau tipărit;
- actualizarea anuală a informațiilor.

CONCLUZIE

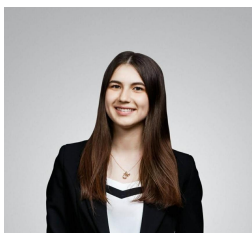
Consider că implementarea unui program organizat de mentorat între elevii mai mari și cei aflați la începutul liceului ar avea un impact pozitiv asupra întregii comunități școlare.

Elevii de clasa a X-a ar beneficia de sprijin în procesul de integrare, de informații practice și de ajutor în depășirea dificultăților academice. În același timp, elevii-mentori și-ar dezvolta abilitățile de comunicare, leadership și responsabilitate, iar implicarea lor ar putea fi recunoscută drept activitate de voluntariat.

Programul ar putea fi implementat inițial într-o singură clasă, sub forma unui proiect-pilot. La finalul unui semestru, participanții ar putea completa un chestionar pentru a evalua utilitatea programului și pentru a propune îmbunătățiri.

Un liceu în care elevii se ajută reciproc nu este doar un loc în care se transmit cunoștințe, ci și o comunitate în care fiecare elev se simte sprijinit, apreciat și încurajat să se dezvolte.

CĂRȚILE DE IERI, CITITORII DE AZI: RELEVANȚA ROMANELOR STUDIATE ÎN LICEU PENTRU ELEVII DE ASTĂZI

Mădălina Andronache

Mă numesc Andronache Mădălina, am 18 ani, locuiesc în satul Vărzărești, raionul Nisporeni și urmează să devin studentă la Facultatea de Psihologie a Universității de Stat din Moldova. Am absolvit liceul în acest an, iar experiența mea de elevă m-a făcut să observ că mulți adolescenți citesc operele incluse în programa școlară mai ales pentru note și examene, nu din interes real. Din acest motiv, am ales să cercetez cât de relevante și accesibile mai sunt romanele studiate la liceu pentru generația actuală de elevi.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

În ce măsură romanele studiate la orele de limba și literatura română răspund intereselor, nivelului de înțelegere și ritmului de lectură al elevilor de astăzi?

Consider că problema nu este faptul că operele clasice sunt vechi, ci că lista lecturilor este uneori prea rigidă și nu ține suficient cont de diversitatea intereselor elevilor. Unele romane folosesc un vocabular arhaic sau regional, au descrieri foarte ample ori un ritm lent al acțiunii, ceea ce poate îngreuna înțelegerea și poate reduce motivația pentru lectură.

De exemplu, în opere precum „Frunze de dor” de Ion Druță și „Moromeții” de Marin Preda apar cuvinte, expresii și realități sociale mai îndepărtate de experiența adolescenților de astăzi. Aceste elemente au valoare culturală și îi ajută pe elevi să înțeleagă alte perioade istorice, însă, fără explicații suficiente și fără legături cu prezentul, lectura poate deveni dificilă. În același timp, elevii au puține posibilități de a alege ce romane citesc, deși preferințele lor sunt foarte diferite.

Prin urmare, problema nu poate fi rezolvată prin eliminarea tuturor operelor clasice. Este nevoie de un echilibru între păstrarea cărților importante pentru cultura literară și introducerea unor lecturi contemporane, mai apropiate de preocupările tinerilor. O astfel de schimbare ar putea transforma lectura dintr-o obligație școlară într-o activitate care dezvoltă curiozitatea, gândirea critică și plăcerea de a citi.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În primul rând, nivelul de accesibilitate al unei opere influențează felul în care elevii o înțeleg și o apreciază. Atunci când un roman conține numeroase regionalisme, arhaisme, descrieri foarte lungi sau contexte sociale greu de recunoscut, elevul poate ajunge să urmărească doar rezumatul și ideile necesare pentru evaluare. În acest caz, scopul lecturii se pierde. Elevul nu mai descoperă singur personajele și mesajele operei, ci încearcă doar să rețină informațiile considerate importante pentru test sau examen.

În al doilea rând, chestionarul realizat de mine arată că există nemulțumiri legate de volumul și alegerea romanelor studiate. La chestionar au răspuns 23 de elevi. Dintre aceștia, 65,2% au

considerat că numărul romanelor studiate în liceu nu este potrivit, iar 34,8% au considerat că este potrivit. Acest rezultat nu demonstrează că toate lecturile sunt prea multe, dar arată că lista și ritmul de studiere ar trebui analizate mai atent și adaptate timpului de care dispun elevii.

La întrebarea privind timpul necesar pentru finalizarea unui roman inclus în programa școlară, 47,8% dintre respondenți au răspuns că au nevoie de câteva zile, 30,4% au menționat aproximativ o lună, iar 21,7% au spus că au nevoie de mai multe luni. Rezultatele arată că elevii au ritmuri de lectură diferite. De aceea, atunci când mai multe romane voluminoase sunt propuse într-o perioadă scurtă, o parte dintre elevi nu reușesc să le citească și să le analizeze în profunzime.

În al treilea rând, răspunsurile la chestionar arată că preferințele elevilor sunt diverse. Participanții au menționat că ar dori să citească opere despre viața socială actuală, iubire sinceră, dezvoltare personală, psihologie, egalitatea de gen, relația dintre tradiție și modernitate, război și administrarea banilor.

Cele mai frecvente motive pentru care anumite romane nu au fost apreciate au fost ritmul lent al acțiunii, numărul mare de pagini, limbajul învechit, descrierile prea detaliate și dificultatea de a înțelege mesajul operei.

Printre titlurile menționate de elevi s-au numărat „Povara bunătății noastre”, „Cel mai iubit dintre pământeni”, „Frații Jderi”, „Mara” și „Frunze de dor”. Totuși, răspunsurile au evidențiat și caracterul subiectiv al lecturii: unele romane considerate dificile de către unii elevi au fost apreciate de alții pentru complexitatea personajelor și a mesajelor. Acest lucru demonstrează că nu există o singură carte potrivită pentru toți și susține ideea introducerii unei anumite libertăți de alegere.

În al patrulea rând, interesul pentru lectură nu depinde doar de titlurile incluse în programă, ci și de modul în care acestea sunt predate. Un roman dificil poate deveni mai clar și mai interesant atunci când elevii discută despre alegerile personajelor, compară situațiile din carte cu realitatea actuală sau lucrează în echipe.

Prin urmare, modernizarea literaturii școlare nu înseamnă doar schimbarea listei de opere, ci și schimbarea modului în care elevii intră în contact cu ele.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. crearea unei liste de lecturi mai echilibrate și mai flexibile.

Programa ar putea păstra un număr redus de opere clasice obligatorii, esențiale pentru cunoașterea literaturii române, completate de o listă de opere contemporane și universale din care elevii să poată alege. Selecția ar trebui să țină cont de vârstă, valoarea literară, diversitatea temelor, accesibilitatea limbajului și legătura cu problemele societății actuale.

Elevii ar putea alege unul sau două titluri, pe care să le prezinte prin recenzii, proiecte sau discuții, astfel încât clasa să descopere mai multe cărți. Numărul lecturilor obligatorii ar trebui adaptat timpului disponibil, pentru ca operele să fie citite integral și analizate, nu doar rezumate.

Lista ar putea fi actualizată periodic pe baza opiniilor elevilor, profesorilor și specialiștilor. Astfel, s-ar păstra valoarea literaturii clasice, oferind în același timp mai multă libertate, diversitate și motivație pentru lectură.

Soluția 2. folosirea unor metode mai interactive de predare a romanelor.

Profesorii ar putea organiza dezbateri, proiecte de grup, prezentări creative, cluburi de lectură, jocuri de rol sau comparații între opere și ecranizările lor. Elevii ar putea rescrie scene din perspectiva altor personaje, crea jurnale sau analiza legătura dintre temele operei și societatea actuală.

Aceste activități nu înlocuiesc lectura, ci îi ajută pe elevi să o înțeleagă mai bine, oferindu-le totodată libertatea de a-și formula propriile opinii. Astfel, chiar și operele mai vechi sau complexe pot deveni relevante, iar lectura contribuie la dezvoltarea gândirii critice, argumentării, creativității și colaborării.

Soluția poate fi aplicată treptat, la nivelul fiecărei clase, fără modificarea imediată a întregii programe.

CONCLUZIE

În concluzie, consider că literatura studiată în liceu trebuie să păstreze legătura cu operele clasice, dar și să răspundă mai bine nevoilor cititorilor de astăzi.

Chestionarul realizat arată că elevii au ritmuri de lectură și preferințe diferite, iar o parte dintre ei întâmpină dificultăți din cauza volumului, limbajului sau temelor unor romane. În același timp, faptul că aceleași opere sunt apreciate de unii și respinse de alții demonstrează că soluția nu este eliminarea lor automată.

O listă mai flexibilă, formată din opere clasice obligatorii și lecturi la alegere, ar putea oferi un echilibru între cultura generală și interesele personale ale elevilor. Metodele interactive de predare ar contribui la înțelegerea textelor și la exprimarea unor opinii argumentate. Consultarea periodică a elevilor ar permite identificarea dificultăților reale și ar transforma procesul de actualizare a programei într-unul mai apropiat de cei cărora li se adresează.

Scopul acestor schimbări nu este ca elevii să citească doar cărți ușoare sau să evite operele clasice, ci să învețe să citească atent, să compare perspective și să își formeze propriile opinii.

Literatura școlară se poate reinventa atunci când cărțile de ieri sunt explicate, discutate și completate astfel încât să poată fi înțelese și apreciate de cititorii de azi.

REPREZENTAREA FEMEII ÎN OPERELE LITERARE ȘI NECESITATEA UNEI INTERPRETĂRI ADAPTATE VALORILOR ACTUALE

Mă numesc Zagaievschi Emilia, am 16 ani și sunt elevă la IPLT „Ion Creangă” din Chișinău în clasa a 11-a.

Emilia Zagaievschi

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

În ce măsură sunt analizate critic, în cadrul orelor de literatură, stereotipurile de gen și comportamentele abuzive față de femei prezentate în operele clasice? Această problemă le afectează direct pe eleve, deoarece, în loc să fie încurajate să își stabilească scopuri, să își urmeze dorințele și să își dezvolte pasiunile încă de pe băncile liceului li se poate transmite ideea că nu vor putea fi independente, că vor avea mereu nevoie de un bărbat pentru a se simți împlinite, că ar fi normal să fie agresate fizic sau verbal și că rolul lor se limitează la treburile casnice și la îngrijirea copiilor. Este necesar ca această problemă să fie abordată, deoarece astfel de idei sunt învechite și greșite pentru societatea de astăzi. Atunci când asemenea reprezentări nu sunt discutate și analizate critic, există riscul ca unii elevi să nu distingă suficient între prezentarea unui comportament specific unei anumite epoci și acceptarea lui ca model de conduită.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Într-o oarecare măsură, cărțile pe care le citim contribuie la formarea caracterului nostru. Elevii se pot identifica cu trăirile sau sentimentele unui personaj, pot desprinde lecții de viață din lecturi și pot învăța cum să acționeze în anumite situații. Însă, un elev aflat la o vârstă fragedă poate să nu aibă întotdeauna instrumentele necesare pentru a analiza critic mesajele transmise de o operă literară. El poate prelua atât idei pozitive, cât și negative. De exemplu, în urma lecturii romanului *Moromeții* de Marin Preda, un elev ar putea deduce că este normal să-ți lovești soția atunci când apar neînțelegeri „De pe prispă mama-soacră socoti că n-ar fi rău ca băiatul ei să-i tragă câteva Polinei, s-o învețe să nu mai poruncească peste el.” Un alt exemplu este scena în care se spune: „Răzbită de lovituri, Tita încercă să apuce un scăunel, dar Paraschiv i-l smulse cu ușurință și-i plesni o labă peste ochi. Cu toate loviturile primite, fata nu scoase niciun cuvânt, nu strigă și nu se văita.” Aceste scene nu trebuie interpretate ca modele de comportament, ci ca reflectări ale unei mentalități patriarhale existente în comunitatea prezentată în roman. Am fost martoră recent la o astfel de gândire, când unul dintre foștii mei colegi de clasă, într-o discuție despre drepturile femeilor, mi-a spus că, dacă viitoarea lui soție nu ar face ceea ce i se spune, el ar bate-o. Acest exemplu arată că asemenea mentalități încă există și că este important ca ele să fie discutate și criticate.

În al doilea rând, unele dintre aceste lecturi pot descuraja sau afecta emoțional fetele. Încă de la o vârstă fragedă, multor fete li se impun anumite limite prin afirmații precum „Nu poți fi polițistă, medic sau inginer, deoarece acestea sunt meserii pentru bărbați.” În procesul de lectură, fetele nu ar trebui să devină și mai descurajate, mai ales în perioada în care se pune accent pe orientarea profesională și pe alegerea studiilor superioare. Literatura nu ar trebui analizată într-un mod care să contribuie la menținerea unor concepții tradiționale despre rolul femeii, în care aceasta este prezentată doar în raport cu bărbatul, familia sau obligațiile domestice. Pentru a afla cum percep alte adolescente asemenea scene, am realizat un mini-sondaj informal în rândul a zece eleve pasionate de lectură. Toate participantele au menționat că s-au simțit cel puțin o dată inconfortabil în timpul citirii unor scene de abuz asupra femeilor. Printre titlurile menționate cel mai des s-au numărat „Moromeții” de Marin Preda, „Ion” de Liviu Rebreanu și „Moara cu noroc” de Ioan Slavici.

În al treilea rând, operele clasice reflectă valorile, relațiile sociale și mentalitățile perioadei în care au fost scrise. Tocmai de aceea, ele pot deveni instrumente valoroase pentru dezvoltarea gândirii critice, dacă elevii sunt încurajați să compare realitatea prezentată în text cu principiile actuale privind egalitatea de gen, demnitatea umană și relațiile sănătoase. Problema nu este vechimea operelor, ci faptul că acestea pot fi studiate fără o raportare suficientă la realitatea contemporană și fără discutarea critică a comportamentelor abuzive prezentate

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. după studierea unei opere care include scene de violență, control sau discriminare, profesorul poate organiza o discuție ghidată în clasă.

În cadrul acesteia, elevii pot identifica comportamentele abuzive ale personajelor, pot analiza contextul istoric în care acestea apar și pot înțelege de ce asemenea comportamente nu trebuie considerate modele de urmat. De asemenea, elevii le pot compara cu valorile actuale privind egalitatea, demnitatea și relațiile sănătoase. Activitatea poate fi completată prin fișe de reflecție, dezbateri și studii de caz, care să încurajeze gândirea critică și exprimarea argumentată a opiniilor.

Soluția 2. completarea curriculumului cu opere care prezintă personaje feminine complexe, inteligente, independente și capabile să ia propriile decizii.

Aceste personaje pot lupta împotriva nedreptății, își pot afirma identitatea și le pot oferi elevelor modele feminine diferite. Noile lecturi nu ar trebui neapărat să înlocuiască operele clasice, ci să le completeze, pentru ca elevii să descopere perspective mai diverse asupra rolului femeii în societate.

Câteva exemple ar putea fi „Enigma Otiliei” de George Călinescu, în care Otilia se remarcă prin generozitate, empatie și libertate de gândire; „Mara” de Ioan Slavici, unde personajul principal este un model de hărnicie, perseverență și independență; „Baltagul” de Mihail Sadoveanu, în care Vitoria Lipan demonstrează inteligență, determinare și un puternic simț al dreptății,

deoarece nu renunță până când află adevărul; „Eu sunt Malala” de Malala Yousafzai, care prezintă curajul unei tinere ce luptă pentru dreptul fetelor la educație, în ciuda pericolelor; și „Concert din muzică de Bach” de Hortensia Papadat-Bengescu, în care Mini se remarcă prin inteligență, spirit critic și capacitatea de a observa cu luciditate oamenii și societatea din jurul său.

Prin introducerea unor astfel de lecturi, elevii ar putea analiza mai multe tipuri de personaje feminine și ar putea înțelege că femeile nu trebuie prezentate doar în roluri casnice sau în raport cu personajele masculine.

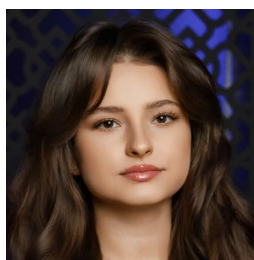
CONCLUZIE

În concluzie, sunt de părere că, în contextul societății actuale, în care femeile continuă să lupte pentru drepturi egale cu ale bărbaților, este foarte important ca, încă de pe băncile liceului, să fie promovate egalitatea de gen, toleranța, empatia și respectul față de cei din jur. De asemenea, elevii trebuie să învețe să recunoască și să critice violența fizică și verbală, discriminarea și comportamentele abuzive, chiar dacă acestea sunt prezentate în opere literare scrise în alte perioade.

Operele clasice nu trebuie neapărat eliminate, deoarece ele au o valoare literară și ne ajută să înțelegem societatea și mentalitățile din trecut. Totuși, este important ca ele să fie analizate și din perspectiva valorilor actuale, astfel încât elevii să înțeleagă că anumite comportamente prezentate în texte nu sunt normale și nu trebuie urmate în viața reală.

Abordarea acestei probleme le-ar putea ajuta pe adolescente să aibă mai multă încredere în propriile capacități, să nu se simtă limitate de stereotipuri și să își aleagă singure drumul în viață. Ele ar putea deveni femei puternice, cu verticalitate, care știu ce își doresc, își cunosc drepturile și nu permit altor persoane să le spună că nu pot realiza ceea ce își propun. În același timp, aceste discuții i-ar ajuta și pe băieți să înțeleagă mai bine importanța respectului, egalității și a relațiilor sănătoase.

SPRIJIN PSIHOLAGIC INSUFICIENT: NUMĂR REDUS DE PSIHOLOGI ȘCOLARI RAPORTAT LA NUMĂRUL TOTAL DE ELEVI ȘI LIPSA UNOR SPAȚII SPECIALE DE CONSILIERE

Andreia Scarlat

Mă numesc Andreia Scarlat, am 18 ani și sunt din municipiul Chișinău. Am ales să cercetez această problemă deoarece, fiind elevă în clasa a XII-a, cunosc îndeaproape presiunea psihologică și emoțională la care sunt supuși elevii, precum și barierele majore pe care le întâmpină atunci când au nevoie de sprijin specializat în cadrul școlii.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este sprijinul psihologic insuficient în instituțiile de învățământ, cauzat de numărul foarte redus de psihologi școlari raportat la numărul total de elevi și de lipsa unor spații speciale dedicate consilierii confidențiale.

Sănătatea mintală și starea de bine emoțională a elevilor sunt esențiale pentru dezvoltarea lor armonioasă și pentru performanța academică. Cu toate acestea, în majoritatea școlilor și liceelor, un singur psiholog are în grijă sute sau chiar peste o mie de elevi. Această disproporție face imposibilă acordarea unei atenții individuale adecvate sau desfășurarea unor activități de prevenție eficiente.

În plus, chiar și acolo unde există un psiholog școlar, lipsește adesea un cabinet special amenajat care să asigure intimitatea și confidențialitatea necesare. Discuțiile au loc uneori în săli de clasă libere, pe holuri sau în spații administrative unde accesul altor persoane este frecvent, ceea ce îi determină pe elevi să ezite sau să refuze complet apelarea la servicii de consiliere de frică să nu fie judecați sau văzuți de colegi.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În urma discuțiilor purtate cu colegii, dar și din observațiile personale, am constatat că un număr mare de elevi se confruntă cu stări de anxietate, stres academic crescut, stări de ardere profesională (burnout), dificultăți de integrare sau probleme de dinamică familială. În ciuda acestor provocări, doar o mică parte dintre ei reușesc să discute cu psihologul școlar.

Majoritatea elevilor au menționat că programările sunt foarte greu de obținut din cauza supraaglomerării specialistului. De asemenea, teama că discuțiile lor pot fi auzite de profesori sau de alți elevi reprezintă un obstacol major. În lipsa unui spațiu amenajat corespunzător – prietenos, izolat fonic și primitiv –, cabinetul psihologic își pierde rolul de spațiu sigur.

Consecințele acestei situații se reflectă în scăderea randamentului școlar, creșterea cazurilor de bullying, absenteism și degradarea stării generale de bine a elevilor. Un psiholog depășit de numărul enorm de solicitări nu poate realiza decât intervenții de criză, fără a putea implementa programe sistematice de prevenție și dezvoltare personală.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Reevaluarea normativelor și angajarea de cadre didactice de sprijin / psihologi suplimentari

Instituțiile de învățământ și autoritățile educaționale pot revizui normativul de elevi repartizați unui singur psiholog școlar, facilitând angajarea unor specialiști suplimentari sau stabilirea unor parteneriate cu centre comunitare de sănătate mintală și studenți la facultățile de psihologie (stagiați).

Avantaje:

- scăderea numărului de elevi alocați unui specialist și creșterea calității serviciilor de consiliere;
- posibilitatea organizării de sesiuni individuale de lungă durată și a atelierelor de grup;
- detectarea timpurie a tulburărilor emoționale și a cazurilor de prevenire a abandonului școlar;
- sprijin eficient oferit cadrelor didactice și părinților în gestionarea comportamentelor dificile.

Resurse necesare:

- buget alocat din partea autorităților publice locale/minister sau parteneriate cu ONG-uri;
- revizuirea cadrului normativ privind norma didactică a psihologului școlar;
- colaborarea cu universitățile de profil pentru programe de stagiatură și voluntariat ghidat.

Soluția 2. Amenajarea unui spațiu dedicat și securizat („Colțul de Liniște” / Cabinet de Consiliere)

Pentru a asigura confidențialitatea și a înlătura reticența elevilor, se propune identificarea și recondiționarea unei încăperi din cadrul școlii într-un spațiu de consiliere primitiv, izolat fonic și mobilat corespunzător pentru terapie și relaxare.

Avantaje:

- crearea unui mediu sigur, cald și lipsit de stigmatizare pentru elevi;
- asigurarea confidențialității totale a discuțiilor purtate cu psihologul;
- creșterea încrederii elevilor în serviciile de consiliere oferite de școală;
- posibilitatea utilizării spațiului pentru tehnici de relaxare și gestionare a stărilor de panică sau stres sever.

Resurse necesare:

- încăpere mică neutilizată în școală (de exemplu, o fostă arhivă sau un depozit reamenajat); elemente de mobilier simplu și confortabil (fotolii, măsuță, iluminat cald, elemente fonoabsorbante);
- implicarea Consiliului Elevilor și a părinților în amenajarea sau strângerea de fonduri/donații.

Soluția 3. Implementarea de ateliere de educație emoțională și grupuri de suport între egali

Programul de sprijin poate fi completat prin desfășurarea unor ateliere periodice de dezvoltare personală în cadrul orelor de dezvoltare personală/dirigenție, precum și prin crearea unor grupuri de sprijin coordonate de elevi instruiți, sub supravegherea psihologului.

Avantaje:

- normalizarea discuțiilor despre sănătatea mintală și reducerea stigmatului asociat acesteia;
- furnizarea de instrumente practice de gestionare a stresului și emoțiilor negative pentru toți elevii;
- reducerea presiunii directe pe serviciile de consiliere individuală prin rezolvarea problemelor comune în grup;
- dezvoltarea empatiei și a spiritului de comunitate în cadrul școlii.

Resurse necesare:

- materiale informative și ghiduri de educație emoțională;
- colaborare strânsă între diriginți, psihologul școlar și Consiliul Elevilor;
- planificarea și alocarea de timp în cadrul orarului școlar existent.

CONCLUZIE

Consider că rezolvarea problemei sprijinului psihologic insuficient este o necesitate urgentă pentru dezvoltarea sănătoasă a comunității școlare. Investiția în sănătatea mintală a elevilor prin asigurarea numărului necesar de specialiști și crearea unor spații sigure de consiliere va avea un impact pozitiv profund asupra climatului școlar, reducând anxietatea și îmbunătățind performanțele academice. O școală în care sănătatea emoțională este o prioritate devine un mediu de învățare cu adevărat incluziv, protector și stimulat, unde fiecare elev are șansa de a fi ascultat, înțeles și susținut.

LIPSA TRASEELOR EDUCAȚIONALE PERSONALIZATE PENTRU ELEVI ȘI POSIBILITATEA ADAPTĂRII UNOR ELEMENTE ALE MODELULUI AMERICAN ÎN LICEELE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ioana Țurcan

Mă numesc Țurcan Ioana, am 17 ani și în anul de studii 2026–2027, voi fi elevă în clasa a XI-a la IP Liceul Teoretic Pelinia din satul Pelinia, raionul Drochia. Interesul meu pentru sistemul educațional american s-a dezvoltat prin activitatea de voluntariat la America House Bălți și prin participarea la Competitive College Club, organizat de EducationUSA. În cadrul acestor programe am interacționat cu specialiști și consilieri educaționali americani și am analizat modul în care elevii din SUA își pot construi un traseu educațional apropiat de interesele lor. Aceste experiențe m-au determinat să cercetez în ce măsură anumite practici ar putea fi adaptate și în liceele din Republica Moldova.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este accesul limitat și inegal al liceenilor din Republica Moldova la discipline opționale și cursuri de aprofundare adaptate intereselor și obiectivelor lor academice și profesionale.

Liceul ar trebui să reprezinte etapa în care elevii trec de la o educație generală la o formare mai apropiată de domeniile în care doresc să își continue studiile și să își construiască viitoarea carieră. Însă, la moment, elevii pot alege între profilul real și cel umanist, precum și între unele profiluri vocaționale. Totuși, după alegerea profilului, cea mai mare parte a programului este stabilită dinainte, iar posibilitățile de selectare individuală a disciplinelor rămân reduse.

Astfel, alegerea profilului oferă o direcție generală, dar nu reprezintă un traseu educațional cu adevărat personalizat. De exemplu, doi elevi de la profilul real pot avea obiective diferite: unul poate dori să studieze medicina, iar celălalt informatica. Cu toate acestea, ambii urmează în mare parte același program și au puține posibilități de a alege mai multe cursuri de biologie, chimie, programare sau inteligență artificială.

În plus, oferta disciplinelor opționale diferă de la un liceu la altul. Aceasta depinde de numărul elevilor interesați, de profesorii disponibili, de resursele instituției și de posibilitățile de organizare a orarului. Prin urmare, doi elevi cu aceleași interese pot beneficia de oportunități diferite doar pentru că studiază în instituții sau localități diferite.

Prin această cercetare îmi propun să analizez în ce măsură actualul curriculum le permite liceenilor să își personalizeze traseul educațional și ce soluții ar putea extinde accesul lor la discipline opționale și cursuri de aprofundare.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Argumentul 1: Structura actuală a curriculumului limitează timpul disponibil pentru aprofundarea intereselor individuale. Problema supraîncărcării curriculare este evidențiată și

prin consultările publice despre proiectul noului concept de dezvoltare a curriculumului școlar, organizate în iunie 2024, la care au participat peste 150 de elevi din Consiliul Național al Elevilor, consiliile raionale ale elevilor și Platforma Copiilor. În cadrul acestor discuții, elevii au menționat caracterul excesiv de teoretic al curriculumului, volumul mare de conținuturi și limitele posibilităților de aprofundare în domeniile de interes. Această situație este legată de structura actuală a programului liceal, unde, conform documentației oficiale privind organizarea procesului educațional (inclusiv în Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2026/2027), din modulul de instruire academică de bază de 25 de ore/săptămână elevii parcurg un trunchi de instruire academică de bază cu aproximativ 15 ore/săptămână la profilul real și 16-18 ore/săptămână la profilul umanist, la care se adaugă alte discipline din program (aproximativ 10 ore/săptămână la profilul real și 7 ore/săptămână la profilul umanist). Astfel, chiar dacă elevii beneficiază de o pregătire generală amplă, o parte semnificativă a timpului este dedicată disciplinelor comune sau obligatorii, ceea ce reduce timpul disponibil pentru aprofundarea materiilor relevante pentru obiectivele lor academice și profesionale. Iar în cazul introducerii profilului general este real riscul ca elevii să fie expuși unui volum mai mare de materii fără o aprofundare suficientă a domeniilor necesare pentru examenele finale sau traseul profesional ales.

Argumentul 2: Oferta disciplinelor opționale este limitată de posibilitățile reale ale fiecărui liceu

Conform informațiilor publicate pentru anul de studii 2026/2027, elevii claselor X–XII pot alege din 44 de discipline opționale aprobate în Planul-cadru, inclusiv domenii precum inteligență artificială, dezvoltarea aplicațiilor mobile, securitate IT, antreprenoriat sau educație pentru sănătate. Totuși, alegerea reală nu se află în totalitate în mâinile elevilor, deoarece aceștia pot selecta doar dintre disciplinele oferite de propria instituție, iar această ofertă este stabilită în funcție de numărul de elevi interesați, calificarea profesorilor și resursele disponibile. Astfel, chiar dacă un elev este interesat de un anumit domeniu, acesta poate să nu aibă posibilitatea de a-l studia dacă liceul nu îl include în oferta sa educațională. Această situație evidențiază necesitatea unui sistem mai flexibil, inspirat din anumite elemente ale modelului american, unde accesul la cursuri electivă poate fi extins prin dezvoltarea competențelor cadrelor didactice sau colaborări cu universități sau specialiști externi

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Introducerea graduală a unui traseu educațional personalizat și flexibil. O soluție inspirată din sistemul american ar fi înlocuirea profilurilor liceale cu un traseu educațional personalizat, în care fiecare elev își construiește programul de studiu în funcție de interesele sale și de domeniul în care dorește să își continue studiile. Spre deosebire de sistemul actual, în care aproximativ 60–72% din program este reprezentat de discipline obligatorii, iar doar 28% (profil umanist) și 40% (profil real) reprezintă alt tip de discipline, noul model ar putea păstra aproximativ 60% reprezentă disciplinele obligatorii, comune tuturor elevilor, iar 40% din discipline electivă, alese individual. În același timp, structura examenului de Bacalaureat ar putea fi modificată astfel încât să existe doar două probe obligatorii pentru toți elevii, care ar putea fi

limba și literatura română și istoria sau matematica, iar celelalte discipline de examen să fie alese de fiecare elev în funcție de traseul educațional și de cerințele facultății pe care dorește să o urmeze. Implementarea ar necesita revizuirea curriculumului și a structurii Bacalaureatului, reorganizarea orarelor și dezvoltarea unor cursuri de aprofundare similare celor Advanced Placement (AP) din sistemul american. Această soluție ar permite elevilor să își concentreze timpul asupra disciplinelor relevante pentru viitoarea carieră, reducând studiul aprofundat al materiilor care nu sunt necesare obiectivelor lor academice și profesionale.

Soluția 2. Crearea unui sistem de cursuri electivă accesibile mai multor licee prin colaborări interinstituționale. O altă soluție inspirată din modelul american ar fi crearea unui sistem prin care elevii să poată alege cursuri electivă disponibile la nivelul mai multor instituții, nu doar din oferta propriului liceu. În liceele americane, elevii urmează discipline obligatorii pentru absolvire, dar își completează programul prin cursuri electivă alese în funcție de interesele lor academice și profesionale, inclusiv cursuri avansate precum Advanced Placement (AP). Importanța acestui tip de alegere este demonstrată de datele College Board: în promoția 2025, 1 307 781 de elevi din liceele publice americane (37% dintre absolvenți) au susținut cel puțin un examen AP pe parcursul liceului, iar 875 778 de elevi (24,8%) au obținut un rezultat de minimum 3 la cel puțin un examen AP. Adaptarea acestui principiu în Republica Moldova ar presupune ca elevii să poată selecta discipline care nu sunt disponibile în liceul lor printr-o platformă comună între instituții, cursuri online sau colaborări cu licee sau universități și specialiști externi. Astfel, un elev interesat de informatică avansată, inteligență artificială, economie sau alte domenii nu ar fi limitat de lipsa unui profesor specializat în propria instituție. Implementarea ar necesita crearea unei rețele de licee participante, stabilirea unor programe comune și asigurarea accesului la profesorii calificați, oferind elevilor o alegere reală a disciplinelor în funcție de propriile obiective academice și profesionale.

CONCLUZIE

Personalizarea educației nu înseamnă eliminarea disciplinelor obligatorii sau copierea unui sistem străin, ci oferirea unui spațiu real în care elevii să-și dezvolte interesele și competențele pentru viitor. Flexibilizarea traseelor educaționale este importantă mai ales în liceu, când elevii își conturează viitorul academic și profesional, iar lipsa opțiunilor le poate limita potențialul. În prezent, accesul la discipline opționale depinde prea mult de resursele liceului în care învață elevul. Deși există o listă variată de cursuri aprobate, nu toate instituțiile le pot organiza. Implementarea soluțiilor propuse ar permite elevilor să aprofundeze domeniile relevante pentru ei, să fie mai bine pregătiți pentru Bacalaureat și studiile universitare și să dezvolte competențe mai apropiate de cerințele societății actuale. Astfel, beneficiul nu ar fi doar pentru elevi, prin creșterea motivației și a implicării în procesul educațional, ci și pentru întreaga comunitate, prin formarea unor tineri mai bine pregătiți să își aleagă și să își construiască propriul parcurs profesional. Educația nu trebuie să le ofere tuturor elevilor exact același drum, ci posibilitatea de a-și construi, în mod responsabil, propriul traseu.

Alexandru Batereanu

Mă numesc Batereanu Alexandru, am 17 ani și reprezint municipiul Chișinău. Sunt elev și mă preocupă modul în care școala îi pregătește pe tineri pentru continuarea studiilor și pentru viitoarea profesie. Consider că anii de liceu ar trebui să îi ajute pe elevi nu doar să acumuleze informații din cât mai multe domenii, ci și să își aprofundeze cunoștințele necesare pentru facultatea și cariera pe care doresc să le urmeze.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am identificat-o este pregătirea insuficient specializată a elevilor de liceu pentru facultatea și domeniul profesional ales, cauzată de distribuția rigidă a orelor între un număr mare de discipline.

În prezent, elevii de la același profil studiază aproape același program, chiar dacă au interese, aptitudini și obiective profesionale diferite. Un elev care dorește să urmeze medicina are nevoie de o pregătire mai aprofundată la biologie și chimie, în timp ce un elev interesat de programare ar avea nevoie de mai multe ore de informatică și matematică. Totuși, ambii sunt obligați să aloce timp unui număr mare de discipline, fără să poată decide în ce domenii au nevoie de o pregătire suplimentară.

Problema nu constă în faptul că unele discipline ar fi complet inutile. Cultura generală este importantă, iar școala trebuie să contribuie la formarea unor persoane educate și responsabile. Dificultatea apare atunci când toate materiile sunt tratate aproape la fel, fără a se lua suficient în considerare traseul educațional și profesional al fiecărui elev.

Această lipsă de flexibilitate poate duce la suprasolicitare, scăderea motivației și pregătire insuficientă pentru examenele de admitere, facultate sau viitoarea profesie. Din această cauză, mulți elevi ajung să participe la ore suplimentare sau să lucreze individual în afara școlii pentru a aprofunda disciplinele de care au nevoie.

Consider că această problemă este importantă deoarece liceul reprezintă perioada în care majoritatea elevilor încep să ia decizii serioase despre viitorul lor. Ei trebuie să aleagă o facultate, un domeniu de activitate sau o profesie, însă programul școlar nu este întotdeauna suficient de adaptat acestor alegeri.

Un program foarte încărcat poate determina elevii să învețe pentru note sau pentru lucrări de control, fără să aibă timp să înțeleagă în profunzime materiile care îi interesează. Astfel, efortul este împărțit între multe sarcini, iar învățarea devine fragmentată.

În același timp, elevii nu au aceleași abilități și interese. Unii sunt mai interesați de științe exacte, alții de limbi, arte, științe sociale, economie sau tehnologii. Un sistem educațional modern ar

trebui să recunoască aceste diferențe și să le ofere elevilor posibilitatea de a se dezvolta în domeniile în care au potențial.

Adaptarea programului liceal ar putea contribui și la creșterea responsabilității elevilor. Atunci când un tânăr participă la alegerea unor discipline sau module de aprofundare, el devine mai conștient de propriile obiective și mai implicat în procesul de învățare.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Argumentul 1 este că studierea unui număr mare de discipline reduce timpul disponibil pentru aprofundare. Elevii trebuie să se pregătească simultan pentru mai multe teste, proiecte și teme, chiar dacă doar câteva dintre aceste discipline sunt direct legate de facultatea pe care doresc să o urmeze.

Argumentul 2 este legat de motivație. Elevii sunt mai implicați atunci când înțeleg utilitatea unei materii și legătura ei cu obiectivele lor. Atunci când această legătură nu este clară, învățarea riscă să devină formală, realizată doar pentru obținerea unei note.

Argumentul 3 este că sistemul actual nu valorifică suficient aptitudinile individuale. Doi elevi înscriși la același profil pot avea planuri complet diferite. De exemplu, în cadrul profilului real, un elev poate dori să studieze ingineria, iar altul medicina. Deși ambii au nevoie de discipline exacte, prioritățile lor nu sunt identice.

Un alt aspect este accesul inegal la pregătirea suplimentară. Elevii care își permit meditații pot aprofunda disciplinele necesare pentru admitere, în timp ce alți elevi depind exclusiv de ceea ce le oferă școala. Prin urmare, mai multe ore de aprofundare organizate în liceu ar putea contribui la reducerea acestor diferențe. Pentru a verifica modul în care elevii percep problema, ar putea fi realizat un mini-sondaj în rândul liceenilor. Întrebările ar putea urmări:

- câte discipline consideră elevii relevante pentru viitoarea facultate;
- dacă programul actual le oferă suficient timp pentru aprofundare;
- dacă participă la meditații sau cursuri suplimentare;
- ce discipline ar dori să studieze mai aprofundat;
- dacă ar fi pregătiți să își asume responsabilitatea alegerii unor module educaționale.

Rezultatele sondajului ar putea arăta dacă problema este resimțită de un număr mai mare de elevi și ce tip de flexibilitate ar fi cel mai util.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Introducerea pachetelor de aprofundare în clasele XI–XII

Elevii ar putea alege două sau trei discipline prioritare, în funcție de facultatea sau domeniul profesional pe care doresc să îl urmeze. Pentru aceste discipline ar fi alocate mai multe ore săptămânale, activități practice și proiecte.

De exemplu, un elev interesat de medicină ar putea selecta un pachet format din biologie și chimie, iar un elev interesat de tehnologie ar putea alege matematică, informatică și fizică.

Avantaje:

- pregătire mai bună pentru facultate și examene;
- dezvoltarea unor competențe mai solide;
- creșterea motivației;
- reducerea necesității meditațiilor.

Pentru aplicarea soluției ar fi necesară adaptarea planurilor-cadru și pregătirea unor programe de aprofundare.

Soluția 2. Organizarea programului după principiul „nucleu comun și module de profil”

Toți elevii ar continua să studieze un nucleu comun de discipline importante pentru cultura generală, precum limba română, o limbă străină, educația civică sau alte materii esențiale. În același timp, o parte din program ar fi rezervată modulelor alese în funcție de profil și de interese.

Această soluție este mai echilibrată decât eliminarea completă a unor discipline. Elevii și-ar păstra cultura generală, dar ar avea și suficient spațiu pentru specializare.

Avantaje:

- menținerea unei educații generale echilibrate;
- mai multă flexibilitate;
- adaptarea programului la interesele elevilor;
- folosirea mai eficientă a timpului de studiu.

Soluția 3. Elaborarea unui plan educațional individual pentru fiecare elev

La începutul clasei a XI-a, fiecare elev ar putea discuta cu dirigintele, profesorii, consilierul școlar și familia despre traseul său educațional. În baza intereselor și obiectivelor identificate, ar fi elaborat un plan simplu care să includă disciplinele prioritare, activitățile extracurriculare și competențele pe care elevul dorește să le dezvolte.

Planul nu ar reprezenta o decizie definitivă. Elevul ar putea să îl ajusteze dacă își schimbă interesele sau descoperă un alt domeniu.

Avantaje:

- elevii ar lua decizii mai conștiente;
- școala ar putea oferi sprijin mai personalizat;
- ar exista o legătură mai clară între studii și carieră;
- ar fi încurajată responsabilitatea personală.

Pentru ca soluția să funcționeze, consilierea și orientarea profesională ar trebui să fie mai bine dezvoltate în licee.

Schimbarea nu trebuie realizată simultan în toate instituțiile de învățământ. Ministerul Educației și Cercetării ar putea iniția un program-pilot în câteva licee, pentru o perioadă de unu sau doi ani. În aceste licee, elevii claselor XI–XII ar putea selecta pachete de aprofundare. Ulterior, ar putea fi analizate rezultatele școlare, nivelul de satisfacție al elevilor, opiniile profesorilor și gradul de pregătire pentru facultate. În baza rezultatelor, programul ar putea fi îmbunătățit și extins treptat. O astfel de abordare ar permite testarea soluțiilor înainte de modificarea programului la nivel național.

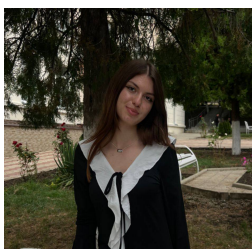
Este important ca procesul să includă consultarea elevilor, profesorilor, părinților, universităților și angajatorilor. Programul liceal nu trebuie construit doar în jurul preferințelor de moment ale elevilor, ci și în baza competențelor necesare pentru continuarea studiilor și integrarea profesională.

CONCLUZIE

Consider că liceul trebuie să ofere atât cultură generală, cât și posibilitatea unei pregătiri specializate. Elevii nu ar trebui să renunțe complet la disciplinele care nu sunt direct legate de viitoarea lor profesie, însă programul trebuie să le permită să acorde mai mult timp domeniilor importante pentru viitorul lor.

Introducerea pachetelor de aprofundare, a modulelor de profil și a planurilor educaționale individuale ar putea face procesul de învățare mai eficient și mai motivant. Elevii ar fi mai bine pregătiți pentru facultate, ar înțelege mai clar legătura dintre școală și carieră și ar avea un rol mai activ în propria educație.

Un sistem educațional modern nu trebuie să îi oblige pe toți elevii să urmeze exact același traseu. El trebuie să le ofere o bază comună, dar și posibilitatea de a-și dezvolta aptitudinile și de a se pregăti pentru domeniul în care își doresc să reușească.

Alina Ulinici

Mă numesc Ulinici Alina, am 18 ani, sunt din raionul Nisporeni și am absolvit în acest an Liceul Teoretic „Boris Cazacu” din orașul Nisporeni. Experiența mea de elevă m-a făcut să observ că, de multe ori, nota devine mai importantă decât ceea ce învățăm cu adevărat. Din acest motiv, am ales să cercetez modul în care evaluarea bazată predominant pe note influențează motivația, încrederea în sine și progresul elevilor.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

În ce măsură evaluarea bazată predominant pe note reflectă nivelul real de pregătire al elevilor și îi ajută să progreseze?

În școală, evaluarea se realizează în mare parte prin teste, lucrări de control, răspunsuri orale și note. Acestea sunt necesare pentru a urmări rezultatele elevilor și pentru a încheia situația școlară. Totuși, problema apare atunci când nota devine scopul principal al învățării și principalul criteriu prin care este apreciată valoarea unui elev.

Mulți elevi învață pentru a obține o notă mare, pentru a-și păstra media sau pentru a evita nemulțumirea părinților și a profesorilor. În asemenea situații, informația poate fi memorată înaintea unui test și uitată la scurt timp după evaluare. Elevul obține rezultatul dorit, dar nu înțelege întotdeauna în profunzime subiectul și nu poate aplica în practică ceea ce a învățat.

O singură notă nu reflectă întotdeauna nivelul real al cunoștințelor. Un elev poate fi bine pregătit, dar poate avea emoții, poate fi obosit sau poate trece printr-o zi dificilă. Rezultatul obținut într-un asemenea moment nu arată neapărat întreaga muncă depusă pe parcursul semestrului.

În același timp, nota nu evidențiază întotdeauna abilități importante precum creativitatea, colaborarea, comunicarea, inițiativa sau capacitatea de a rezolva probleme. Un elev poate să nu obțină cele mai mari note la testele scrise, dar poate formula idei originale, poate vorbi foarte bine în public sau poate coordona eficient o echipă.

Prin urmare, problema nu este existența notelor și nici necesitatea eliminării lor. Este nevoie de un echilibru între evaluarea prin note și alte metode care să arate progresul, efortul și competențele fiecărui elev. Evaluarea nu ar trebui să stabilească doar ce nu știe elevul, ci să îl ajute să înțeleagă ce a reușit și cum se poate îmbunătăți.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Argumentul 1: În primul rând, accentul excesiv pus pe note poate transforma învățarea într-o activitate realizată doar pentru obținerea unui rezultat imediat. Elevul ajunge să întrebe „Ce trebuie să învăț pentru test?” în loc de „Cum pot înțelege și folosi această informație?”. După ce evaluarea s-a încheiat, interesul pentru subiect poate dispărea.

De exemplu, un elev poate memora o definiție sau un comentariu literar și îl poate reproduce corect la test. Totuși, atunci când trebuie să explice ideea prin propriile cuvinte, să formuleze o opinie sau să aplice informația într-o situație practică, poate întâmpina dificultăți. În acest caz, nota arată capacitatea de memorare într-un anumit moment, dar nu neapărat o înțelegere profundă.

Argumentul 2: În al doilea rând, rezultatele unui mini-sondaj-model realizat în rândul a 30 de elevi din clasele a X-a–a XII-a arată că nota influențează puternic motivația pentru învățare. La întrebarea „Înveți mai mult pentru a înțelege materia sau pentru a obține o notă bună?”, 23 dintre cei 30 de respondenți, adică aproximativ 76,7%, au afirmat că învață frecvent în primul rând pentru obținerea unei note bune. Doar șapte elevi au menționat că principalul lor obiectiv este înțelegerea materiei.

Acest rezultat sugerează că, pentru o parte importantă dintre elevi, nota a devenit o recompensă externă. Ei depun efort pentru test și pentru medie, dar nu întotdeauna pentru dezvoltarea unor cunoștințe care să poată fi utilizate ulterior.

Argumentul 3: În al treilea rând, evaluările pot provoca stres și teamă de greșeli. Dintre cei 30 de elevi incluși în mini-sondajul-model, 21, reprezentând 70%, au declarat că simt un nivel ridicat sau foarte ridicat de stres înaintea testelor și lucrărilor de control. Șase elevi au menționat un nivel moderat de stres, iar trei au afirmat că evaluările nu le provoacă o presiune semnificativă.

Unii elevi au explicat că se tem să nu obțină o notă mică, să nu își reducă media sau să nu își dezamăgească familia. În asemenea situații, nota nu mai este percepută doar ca rezultatul unei lucrări, ci ca o apreciere a valorii personale a elevului. O notă mică poate fi interpretată ca dovada că elevul „nu este suficient de bun”, ceea ce îi poate afecta încrederea în propriile capacități.

Teama de note poate influența și participarea la ore. Unii elevi evită să răspundă sau să pună întrebări pentru că se tem să nu greșească. Totuși, greșeala este o parte firească a procesului de învățare. Atunci când greșeala este sancționată doar printr-o notă mică, fără explicații, elevul nu înțelege suficient ce trebuie să schimbe.

Argumentul 4: În al patrulea rând, o singură metodă de evaluare nu poate răspunde tuturor modurilor în care elevii învață și se exprimă. Unii elevi se descurcă mai bine la testele scrise, alții la prezentări, activități practice, proiecte sau dezbateri. Dacă evaluarea se bazează aproape exclusiv pe reproducerea informației, anumite abilități pot rămâne neobservate.

La întrebarea „Consideri că nota reflectă întotdeauna nivelul real al cunoștințelor tale?”, 19 dintre cei 30 de elevi chestionați, adică aproximativ 63,3%, au răspuns negativ. Opt elevi au declarat că nota reflectă nivelul lor doar în anumite situații, iar trei au considerat că rezultatele obținute îi reprezintă în mod corect.

În ceea ce privește metodele alternative de evaluare, elevii au putut selecta mai multe răspunsuri. Feedbackul oferit de profesor a fost ales de 24 de respondenți, proiectele individuale sau de grup de 20 de respondenți, prezentările și dezbaterile de 18 respondenți, portofoliul personal de 16 respondenți, iar activitățile practice de 15 respondenți.

De asemenea, 25 dintre cei 30 de elevi, adică aproximativ 83,3%, au menționat că și-ar dori să primească după evaluări mai multe explicații despre ce au făcut bine și ce trebuie să îmbunătățească. Rezultatele nu arată că elevii doresc eliminarea notelor, ci că au nevoie de o evaluare mai clară, mai variată și mai orientată spre progres.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. diversificarea metodelor de evaluare și oferirea unui feedback clar împreună cu nota.

Pe lângă testele scrise și răspunsurile orale, profesorii ar putea utiliza proiecte, prezentări, dezbateri, experimente, studii de caz și activități practice. Astfel, elevii ar avea mai multe posibilități de a demonstra ce știu și cum pot aplica informațiile învățate.

De exemplu, la istorie, elevii ar putea organiza o dezbatere despre deciziile unei personalități istorice. La biologie, ar putea realiza un proiect despre o problemă de mediu din localitatea lor. La limba și literatura română, ar putea prezenta o interpretare personală a unei opere sau ar putea analiza comportamentul unui personaj din mai multe perspective.

Aceste metode nu ar trebui să înlocuiască toate testele. Testele rămân utile pentru verificarea anumitor cunoștințe, dar ar trebui completate cu sarcini care dezvoltă creativitatea, comunicarea, colaborarea și gândirea critică.

Pentru ca evaluarea să fie corectă, profesorul ar trebui să prezinte de la început criteriile după care va analiza activitatea. În cazul unei prezentări, de exemplu, pot fi evaluate documentarea, claritatea ideilor, argumentarea, creativitatea și modul de exprimare. În cazul unui proiect de grup, poate fi analizată și contribuția fiecărui membru.

Nota ar trebui să fie însoțită de feedback. În loc să primească doar nota 7, elevului i s-ar putea explica: „Ai identificat corect ideile principale, dar argumentele trebuie dezvoltate și susținute prin exemple”. O asemenea observație îi arată concret ce a reușit și ce trebuie să îmbunătățească.

Feedbackul poate fi oferit verbal, prin câteva comentarii scrise sau printr-o grilă simplă de evaluare. El nu trebuie să presupună redactarea unei analize foarte lungi pentru fiecare elev. Chiar și două observații clare — un punct forte și o recomandare — pot transforma nota într-un instrument de învățare.

Elevii ar putea primi și posibilitatea de a corecta anumite greșeli după feedback. De exemplu, ar putea reface un exercițiu, completa un argument sau explica unde au greșit. În acest mod, evaluarea nu s-ar încheia odată cu acordarea notei, ci ar continua până când elevul înțelege informația.

Principalul avantaj al acestei soluții este că poate fi aplicată fără schimbarea imediată a întregului sistem educațional. Fiecare profesor poate introduce treptat activități diferite și un feedback mai clar, în funcție de disciplina predată și de timpul disponibil.

Soluția 2. introducerea unui portofoliu al elevului, completat prin autoevaluare și evaluare între colegi.

Fiecare elev ar putea avea un portofoliu fizic sau digital în care să adune, pe parcursul semestrului, cele mai importante lucrări: eseuri, proiecte, prezentări, fișe de lucru, rezultate ale activităților practice, diplome și exemple de progres.

La finalul semestrului, profesorul nu ar analiza doar rezultatul ultimului test, ci și evoluția elevului. De exemplu, ar putea compara un eseu realizat la începutul semestrului cu unul redactat la final și ar putea observa dacă elevul și-a îmbunătățit exprimarea, argumentarea și organizarea ideilor.

Portofoliul oferă o imagine mai completă asupra muncii realizate într-o perioadă mai lungă. El arată nu doar rezultatul final, ci și etapele prin care a trecut elevul, dificultățile depășite și competențele dezvoltate.

Portofoliul ar putea include și o scurtă autoevaluare. La sfârșitul unei teme sau al semestrului, elevul ar putea răspunde la întrebări precum: „Ce am învățat?”, „Ce mi-a fost dificil?”, „La ce consider că am progresat?” și „Ce vreau să îmbunătățesc?”. Astfel, elevul ar învăța să își analizeze activitatea și să își stabilească obiective realiste.

O altă componentă ar putea fi evaluarea între colegi. După realizarea unui proiect sau a unei prezentări, elevii ar putea oferi feedback pe baza unor criterii stabilite împreună cu profesorul. Ei ar putea analiza claritatea ideilor, creativitatea, modul de prezentare și colaborarea în echipă.

Evaluarea între colegi nu ar trebui să însemne că elevii stabilesc singuri nota finală. Scopul ei ar fi dezvoltarea gândirii critice și a capacității de a formula și accepta observații constructive. Pentru a evita comentariile răutăcioase sau subiective, profesorul ar trebui să explice că feedbackul se referă la lucrare, nu la persoană, și că fiecare recomandare trebuie formulată respectuos și argumentat.

Această soluție ar putea fi testată mai întâi într-o singură clasă sau la una dintre discipline, pe durata unui semestru. La final, profesorii și elevii ar putea analiza dacă portofoliul i-a ajutat să observe mai bine progresul și dacă evaluarea a devenit mai clară și mai echilibrată.

Principalul avantaj al portofoliului este că elevul nu mai este apreciat doar printr-un rezultat obținut într-o anumită zi. Este luată în considerare întreaga sa evoluție, inclusiv efortul, constanța și capacitatea de a învăța din greșeli.

CONCLUZIE

În concluzie, consider că notele sunt necesare în sistemul educațional, dar nu trebuie să reprezinte singurul mod prin care sunt apreciate cunoștințele și capacitățile unui elev. O notă arată rezultatul obținut la o anumită evaluare, însă nu poate reflecta întotdeauna efortul, progresul, creativitatea și toate abilitățile dezvoltate de elev.

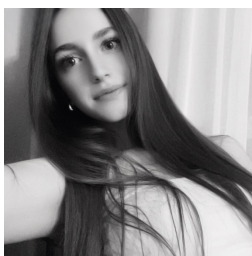
Rezultatele mini-sondajului-model arată că mulți elevi învață în primul rând pentru note, simt stres înaintea evaluărilor și consideră că rezultatele obținute nu reflectă întotdeauna nivelul lor real de pregătire. În același timp, majoritatea respondenților și-ar dori mai mult feedback și metode mai variate de evaluare.

Diversificarea metodelor de evaluare ar permite elevilor să își demonstreze cunoștințele prin teste, proiecte, prezentări, dezbateri și activități practice. Feedbackul i-ar ajuta să înțeleagă ce au făcut bine și cum se pot îmbunătăți. Portofoliul, autoevaluarea și evaluarea între colegi ar pune mai mult accent pe progresul realizat pe parcursul unei perioade mai lungi.

Aceste schimbări nu presupun eliminarea notelor și nici renunțarea la exigență. Dimpotrivă, o evaluare mai variată poate fi mai exigentă, deoarece îi cere elevului nu doar să memoreze informația, ci și să o înțeleagă, să o explice, să o aplice și să colaboreze cu ceilalți.

Scopul școlii nu ar trebui să fie doar pregătirea elevilor pentru următorul test. Școala trebuie să formeze tineri capabili să gândească, să comunice, să lucreze în echipă și să folosească în viața reală ceea ce au învățat.

Adevărata valoare a elevului nu poate fi redusă la o cifră. Ea se observă în progresul său, în curajul de a încerca, în capacitatea de a învăța din greșeli și în modul în care își dezvoltă și își folosește cunoștințele și abilitățile.

Erica Andriuță

Mă numesc Erica Andriuță, am 16 ani și sunt din municipiul Chișinău. Sunt elevă la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi” din Chișinău. Sunt o persoană curioasă, ambițioasă și dornică să învăț lucruri noi. Îmi plac limbile străine, în special franceza și chineza. Îmi doresc să evoluez constant și să contribui pozitiv la comunitatea din care fac parte.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

În multe licee din Republica Moldova, elevii nu sunt implicați suficient în luarea deciziilor care îi privesc direct. Deși există Consiliul Elevilor, acesta este implicat de obicei doar în organizarea activităților și evenimentelor, iar elevii sunt consultați mai rar în legătură cu problemele care țin de procesul educațional sau de viața școlii și starea de spirit pe parcursul anului al elevilor din instituție.

De ce este important să fie soluționată?

Atunci când elevii nu sunt ascultați, ei își pierd motivația de a se implica și simt că opiniile lor nu contează. În același timp, școala pierde ocazia de a afla direct care sunt nevoile și ideile elevilor.

Pe cine afectează?

Problema îi afectează pe toți elevii, dar și pe profesori și administrația școlii, deoarece lipsa dialogului poate duce la neînțelegeri și la soluții care nu răspund nevoilor reale ale elevilor dat fiind faptul că atât elevii cât și profesorii petrec o mare parte din timp în incinta instituțiilor de învățământ.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În urma unor discuții cu colegii mei, în calitate de vicepreședinte al Consiliului Elevilor, am observat că mulți nu știu exact care este rolul Consiliului Elevilor sau cum pot veni cu o propunere. De asemenea, unii consideră că opiniile elevilor sunt ascultate doar în anumite situații și că nu au un impact real asupra deciziilor, ceea ce nu mai aduce credibilitate Consiliului și face ca rolul său în școală să fie inutil. Din experiența mea, elevii au multe idei care ar putea îmbunătăți viața școlii, însă nu există întotdeauna un mecanism clar prin care acestea să fie analizate și să primească un răspuns. Cred că o comunicare mai deschisă între elevi și administrație ar contribui la un mediu școlar mai prietenos și mai implicat.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Platformă pentru propuneri și feedback

În ce constă? Crearea unei platforme sau a unui formular online unde elevii să poată transmite idei și sugestii.

Avantaje:

- fiecare elev își poate exprima opinia;
- crește implicarea elevilor;
- administrația află mai ușor nevoile elevilor.

Ce este necesar? Un formular online și o persoană responsabilă de analizarea propunerilor.

Soluția 2. Întâlniri regulate între elevi și administrație

În ce constă? Organizarea unor întâlniri lunare între conducerea liceului și reprezentanții elevilor.

Avantaje:

- comunicare directă;
- rezolvarea mai rapidă a problemelor;
- mai multă încredere între elevi și profesori.

Ce este necesar? Stabilirea unei date concrete în fiecare lună și implicarea administrației și a Consiliului Elevilor.

Soluția 3. Răspuns public la propunerile elevilor

În ce constă? Publicarea periodică a propunerilor primite și a deciziilor luate.

Avantaje:

- transparență;
- elevii văd că opiniile lor sunt analizate;
- încurajează participarea.

Ce este necesar? O rubrică pe site-ul sau panoul informativ al liceului și actualizarea periodică a informațiilor.

CONCLUZIE

Cred că aceste soluții merită implementate deoarece nu necesită investiții mari, dar pot schimba modul în care elevii se implică în viața școlii. Dacă elevii sunt ascultați și implicați în deciziile care îi privesc, vor deveni mai responsabili, mai motivați și vor avea mai multă încredere în instituția în care învață. O școală în care elevii și profesorii colaborează este o școală mai deschisă, mai eficientă și mai apropiată de nevoile tuturor.

**Juliana Meiline
Antoci**

Mă numesc Juliana Meiline Antoci, am 17 ani, sunt din Chișinău și sunt elevă în clasa a XI-a. Sunt o persoană ambițioasă, responsabilă și dornică să învăț lucruri noi. Mă implic activ în voluntariat, deoarece îmi place să contribui la comunitate și să îi ajut pe cei din jur. Sunt pasionată de limba franceză, iar studiul acesteia mi-a oferit oportunitatea de a participa la diverse activități și de a-mi dezvolta abilitățile de comunicare. De asemenea, iubesc arta și designul, iar creativitatea mă inspiră în tot ceea ce fac. Îmi doresc să mă dezvolt continuu, să valorific fiecare experiență de învățare și să folosesc cunoștințele dobândite pentru a avea un impact pozitiv în societate.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Risipa alimentară reprezintă una dintre provocările actuale cu impact atât asupra mediului, cât și asupra utilizării eficiente a resurselor publice. În instituțiile de învățământ, o parte din alimentele pregătite pentru elevi rămân neconsumate și sunt eliminate după servirea mesei. Acest fenomen generează pierderi economice, consum inutil de resurse naturale utilizate pentru producerea alimentelor și reduce eficiența sistemului de alimentație școlară. În același timp, promovarea unui comportament responsabil față de hrană contribuie la educarea elevilor în spiritul dezvoltării durabile și al respectului față de resursele disponibile.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Pentru a analiza percepția elevilor asupra alimentației din cantina școlară, a fost realizat un chestionar online la care au participat 34 de elevi. Rezultatele obținute evidențiază existența unor aspecte care pot influența nivelul risipei alimentare. În ceea ce privește gradul de potrivire a porțiilor oferite, doar 23,5% dintre respondenți consideră că acestea sunt întotdeauna adaptate nevoilor lor. În schimb, 29,4% apreciază că acest lucru se întâmplă doar de cele mai multe ori, alți 29,4% doar uneori, iar aproximativ 18% afirmă că porțiile sunt rareori sau niciodată potrivite. Aceste rezultate sugerează că dimensiunea standard a porțiilor nu răspunde întotdeauna necesităților tuturor elevilor.

Rezultatele privind frecvența cu care rămâne mâncare neconsumată confirmă aceeași tendință. Jumătate dintre respondenți (50%) afirmă că lasă alimente în farfurie din când în când, 20,6% declară că acest lucru se întâmplă rar, iar alți 20,6% spun că se întâmplă des. Numărul elevilor care afirmă că nu rămâne niciodată mâncare este redus. Aceste date indică faptul că risipa alimentară este un fenomen prezent în mod constant în activitatea cantinei școlare.

Un rezultat deosebit de relevant îl reprezintă răspunsurile privind posibilitatea alegerii dimensiunii porției. 73,5% dintre elevi și-au exprimat dorința de a putea selecta mărimea porției

înainte de servirea mesei, în timp ce 26,5% au menționat că această opțiune nu ar avea o importanță deosebită. Niciun respondent nu s-a declarat împotriva unei asemenea măsuri.

În continuare, elevii au fost întrebați ce dimensiune a porției ar prefera dacă ar exista această posibilitate. 73,5% au optat pentru o porție medie, 17,6% pentru o porție mare și 8,8% pentru o porție mică. Aceste rezultate demonstrează că elevii au necesități alimentare diferite și că un sistem flexibil de distribuire a porțiilor ar putea contribui la reducerea cantității de alimente neconsumate. Pe lângă datele colectate prin chestionar, am realizat și observații directe în cadrul instituției de învățământ. În mod frecvent, după încheierea pauzei de masă, în recipientele destinate deșeurilor alimentare rămân cantități vizibile de alimente neconsumate. În cadrul discuțiilor cu elevii, principalele motive invocate au fost dimensiunea porțiilor și faptul că anumite preparate nu corespund preferințelor alimentare.

SOLUȚII PROPUSE

În baza rezultatelor cercetării, pot fi propuse următoarele măsuri:

Soluția 1. Introducerea posibilității de alegere a dimensiunii porției. Elevii ar putea selecta, înainte de servirea mesei, o porție mică, medie sau mare, în funcție de necesitățile individuale. O astfel de măsură ar permite reducerea cantității de alimente neconsumate și optimizarea utilizării resurselor.

Soluția 2. Colectarea periodică a feedback-ului elevilor. Aplicarea unor chestionare periodice privind calitatea meniului și preferințele alimentare ar facilita adaptarea preparatelor la nevoile elevilor și ar contribui la diminuarea risipei.

Soluția 3. Implementarea activităților de informare și educație. Organizarea campaniilor de conștientizare privind impactul risipei alimentare asupra mediului și economiei ar putea contribui la dezvoltarea unui comportament responsabil în rândul elevilor și la valorificarea eficientă a alimentelor.

CONCLUZIE

Rezultatele cercetării demonstrează că risipa alimentară reprezintă un fenomen prezent în instituțiile de învățământ și că aceasta poate fi redusă prin măsuri organizatorice simple, bazate pe consultarea elevilor și pe adaptarea serviciilor oferite. Datele colectate arată că majoritatea elevilor susțin introducerea posibilității de alegere a dimensiunii porției, iar această măsură are potențialul de a reduce cantitatea de alimente neconsumate fără a afecta calitatea serviciilor de alimentație. Reducerea risipei alimentare nu reprezintă doar o măsură de eficientizare economică, ci și un pas important în promovarea dezvoltării durabile, a responsabilității sociale și a educației pentru un consum responsabil. Implementarea unor măsuri simple, fundamentate pe consultarea elevilor și pe monitorizarea continuă a rezultatelor, poate contribui la crearea unui sistem de alimentație școlară mai eficient, mai sustenabil și mai bine adaptat nevoilor beneficiarilor.

Sergiu Cașcaval

Mă numesc Sergiu Cașcaval, am 17 ani și sunt elev în clasa a XII-a la Liceul Teoretic „Ion Suruceanu” din comuna Suruceni, raionul Ialoveni. Sunt pasionat de voluntariat, implicare civică și educație media. Coordonez echipa de voluntari „Eroii Anonimi” și mă implic activ în proiecte dedicate tinerilor și dezvoltării comunității. Îmi place să învăț lucruri noi, să îmi dezvolt abilitățile și să contribui la schimbări pozitive în jurul meu.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Deși educația financiară este prevăzută în curriculumul național, în multe școli din Republica Moldova aceasta nu este predată în mod constant sau nu este predată deloc. În practică, lipsesc profesorii specializați, materialele didactice și un mecanism clar prin care să fie monitorizată implementarea disciplinei.

Astfel, elevii termină liceul fără să știe cum să își administreze un buget personal, cum funcționează un credit, ce înseamnă dobânda, cum se plătesc taxele sau cum pot evita fraudele financiare. Într-o lume în care aproape orice persoană folosește un card bancar sau face cumpărături online, aceste cunoștințe sunt esențiale.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Educația financiară îi pregătește pe elevi pentru viața de adult. Lipsa acestor competențe poate duce la decizii greșite, cheltuieli neplanificate, îndatorare și vulnerabilitate în fața înșelătoriilor financiare.

Potrivit OECD, alfabetizarea financiară înseamnă capacitatea de a înțelege concepte financiare și de a lua decizii responsabile privind banii. Organizația subliniază că aceste competențe contribuie la bunăstarea individuală și la dezvoltarea economică a unei țări.

De asemenea, în evaluarea PISA 2022, aproximativ 6.235 de elevi din 265 de școli din Republica Moldova au participat la testare, reprezentând circa 97% dintre elevii de 15 ani din țară. Acest studiu arată că elevii din Republica Moldova obțin rezultate sub media OECD la matematică, citire și științe, iar competențele practice trebuie consolidate pentru a-i pregăti mai bine pentru viața reală.

În țările care investesc în educația financiară, elevii învață încă din școală să își gestioneze veniturile, să economisească și să înțeleagă riscurile financiare.

Printre exemplele concrete de situații cu care se confruntă mulți tineri după absolvire se numără:

- Primesc primul salariu și îl cheltuie în câteva zile, fără un plan financiar.
- Acceptă un credit sau cumpărături în rate fără să înțeleagă costul total al dobânzii.
- Devin victime ale fraudelor online, deoarece nu cunosc regulile de securitate financiară.

- Nu știu cum să economisească pentru studii, pentru permisul de conducere sau pentru alte obiective importante.
- Nu înțeleg diferența dintre un card de debit și unul de credit sau modul în care funcționează un cont bancar.

Aceste exemple demonstrează că educația financiară este o competență practică, necesară în viața de zi cu zi.

SOLUȚII PROPUSE

Propunem implementarea efectivă a educației financiare ca disciplină obligatorie în toate școlile din Republica Moldova.

Pentru aceasta, Ministerul Educației ar putea:

- să formeze și să certifice profesori care vor preda disciplina;
- să elaboreze manuale și materiale moderne, bazate pe situații reale;
- să introducă activități practice, precum realizarea unui buget personal, simularea unui credit, planuri de economisire și identificarea fraudelor financiare;
- să colaboreze cu Banca Națională a Moldovei, instituții financiare și organizații de specialitate pentru organizarea atelierelor și lecțiilor practice;
- să monitorizeze anual modul în care disciplina este predată în fiecare instituție de învățământ.

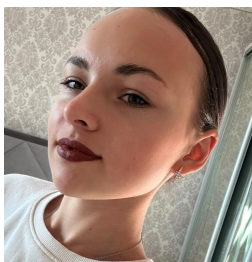
Implementarea reală a educației financiare va contribui la formarea unor tineri mai responsabili și mai independenți din punct de vedere financiar.

CONCLUZIE

Prin implementarea educației financiare ca disciplină obligatorie în toate școlile din țară, pe termen lung, elevii vor: lua decizii financiare mai bine informate; economisi mai eficient; evita îndatorarea excesivă; recunoaște fraudele financiare; înțelege mai bine funcționarea economiei și a instituțiilor financiare.

Această măsură va contribui la dezvoltarea unei generații capabile să își gestioneze responsabil resursele financiare și să participe activ la dezvoltarea economică a Republicii Moldova.

INTRODUCEREA EDUCAȚIEI FINANCIARE ÎN ȘCOLI PENTRU O ADMINISTRARE EFICIENTĂ A FINANTELOR PERSONALE

Ilinca Codreanu

Mă numesc Ilinca Codreanu, am 16 ani și reprezint satul Pelinia, raionul Drochia. Sunt elevă și îmi place să învăț lucruri noi, să mă implic în proiecte de voluntariat, educație, inițiative pentru tineri și în alte activități care contribuie la dezvoltarea comunității din care fac parte. De asemenea, sunt pasionată de dans, muzică și activități creative. Cred că fiecare tânăr poate aduce o schimbare pozitivă atunci când își exprimă ideile și propune soluții pentru problemele din jurul său.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este lipsa educației financiare în școli. Consider că această problemă este importantă deoarece mulți tineri termină școala fără să știe cum să își gestioneze banii, cum să economisească sau cum să își planifice cheltuielile. Educația financiară este o competență esențială pentru viața de zi cu zi și ar trebui să fie predată tuturor elevilor încă din timpul școlii.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În opinia mea, lipsa educației financiare îi face pe mulți tineri să ia decizii greșite legate de bani. De exemplu, unii cheltuie imediat toți banii de buzunar fără să economisească, iar alții nu înțeleg cum funcționează un card bancar, economisirea sau un credit.

Din observațiile mele, în școală se discută foarte puțin despre aceste subiecte, chiar dacă gestionarea eficientă a banilor este o abilitate pe care ar trebui să o folosim toată viața, iar majoritatea elevilor învață doar de la părinți sau de pe internet. Se poate constata că informațiile nu sunt întotdeauna complete sau corecte, adesea tinerii sunt induși în eroare sau chiar riscă să se lase induși în eroare de persoane rău intenționate, în special în mediul online, care îi duc pe piste greșite. Prin urmare, se poate trage concluzia că tinerii nu știu, în general, cum să-și administreze banii în mod eficient.

Această problemă e cu atât mai serioasă cu cât unii tineri încep să lucreze chiar de la vârste de 16-17 ani și își câștigă primii bani, fiind în pericol de a-i irosi rapid din neștiința de a-i cheltui eficient și economisi.

SOLUȚII PROPUSE

Începând din clasa a IX-a și pe tot parcursul ciclului liceal trebuie să fie introdusă în toate școlile din Republica Moldova disciplina „Educația financiară”, ca materie obligatorie. Ar trebui să se pornească de la o lecție pe săptămână și apoi în funcție de necesitate să fie introdusă o a doua lecție, dacă la început se va constata că una nu e de ajuns. Pentru a preda respectiva disciplină ar putea fi instruiți în mod special profesorii de matematică, sau alte discipline din profilul real.

Astfel, resursele pe care statul le-ar cheltui pentru a asigura această posibilitate nu ar fi prea mari, iar timpul necesar pentru implementarea acestei idei nu ar fi nici el prea îndelungat.

Pe termen mediu și lung, cred că de introducerea noii discipline în școală ar beneficia atât tinerii care și-ar folosi banii mai eficient, cât și economia țării, pentru că aceștia ar accesa mai multe servicii și ar cumpăra mai multe mărfuri cu adevărat necesare, dacă ar prioritiza cheltuielile și ar face economii pe care le-ar folosi apoi în propriul lor folos.

CONCLUZIE

Consider că introducerea educației financiare în școli i-ar ajuta pe tineri să ia decizii mai responsabile, să economisească, să își planifice cheltuielile și să fie mai pregătiți pentru viața de adult. Pe termen lung, acest pas ar aduce beneficii largi economiei țării și ar ajuta tinerii cetățeni să-și dezvolte inclusiv capacitățile de oameni de afaceri.

Petru Crețu

Mă numesc Petru Crețu, am 16 ani și sunt din comuna Scumpia, raionul Fălești. Sunt un tânăr activ care crede cu tărie că schimbarea în țara noastră începe de la fiecare dintre noi. Prin voluntariat și implicarea în diverse inițiative, reușesc să mă auto-exprim și să contribui la crearea unei lumi mai bune.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

Elevii și tinerii nu sunt suficient de pregătiți pentru integrarea pe piața muncii. Sistemul actual pune un accent deosebit pe teoria academică, însă lasă un gol major în ceea ce privește abilitățile practice, orientarea profesională realistă și cunoașterea directă a cerințelor din sectorul privat sau public.

De ce este important să fie soluționată?

- Decizii de carieră greșite, abandon și muncă în afara domeniului: Fără o orientare profesională adecvată, mulți absolvenți aleg facultăți sau profesii care nu li se potrivesc. Din această cauză, mulți ajung să abandoneze studiile pe parcurs sau, după absolvire, lucrează în domenii complet diferite de ceea ce au învățat, irosind ani de zile și resurse.
- Rata crescută a șomajului în rândul tinerilor: Tinerii ies din școală cu diplome, dar fără competențe practice (soft skills, adaptabilitate, cunoștințe aplicate), fiind greu de angajat de către companiile care caută oameni pregătiți.
- Depopularea satelor și impactul demografic: Lipsa de perspectivă și incertitudinea legată de viitorul profesional îi determină pe mulți tineri să părăsească localitățile rurale sau chiar țara. Acest lucru are o legătură directă cu situația demografică a țării, deoarece satele rămân depopulate, fără tineri care să contribui la dezvoltarea lor.

Pe cine afectează?

- Elevii și tinerii absolvenți: Întâmpină stres, lipsă de direcție și dificultăți financiare la primul job.
- Angajatorii și companiile: Se confruntă cu o lipsă acută de cadre pregătite și trebuie să investească resurse mari în instruirea de la zero a noilor angajați.
- Comunitatea și statul: Suferă din cauza scăderii economice, a pierderii tinerilor și a îmbătrânirii populației în sate.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Opinia mea argumentată și observațiile personale sunt:

- În comunitățile rurale și în orașele mici, opțiunile de ghidare în carieră sunt extrem de limitate. Școala se concentrează aproape exclusiv pe pregătirea pentru examene, dar ignoră complet pașii de după: cum se redactează un CV, cum se susține un interviu de angajare sau ce înseamnă cu adevărat munca într-o companie modernă. De multe ori, prima interacțiune cu un mediu de muncă are loc abia după terminarea studiilor, ceea ce creează un șoc de adaptare.
- Dacă noi, elevii, am avea ocazia să facem stagii scurte de practică, să vizităm companii sau să învățăm lucruri aplicate direct relevante pentru piața muncii, decizia privind viitorul nostru ar fi luată conștient, nu din întâmplare.

Pentru a aduce dovezi reale și date concrete în sprijinul acestei cauze, am realizat un chestionar pe tema dată, care a fost distribuit în rândul elevilor din instituția mea de învățământ. Am colectat un număr de 53 de răspunsuri, iar datele obținute reflectă o realitate clară și confirmă faptul că nepregătirea elevilor pentru piața muncii este o problemă acută:

1. Cât de pregătit/ă te simți pentru a intra pe piața muncii după terminarea studiilor?
 - Parțial pregătit/ă: 60,4% (32 elevi)
 - Deloc pregătit/ă: 26,4% (14 elevi)
 - Nu m-am gândit încă la acest aspect: 9,4% (5 elevi)
 - Foarte pregătit/ă: 3,8% (2 elevi)

Concluzie: Peste 86% dintre elevi simt o nesiguranță clară și consideră că nu stăpânesc suficiente cunoștințe pentru a face pasul direct spre un loc de muncă.

2. Consideri că școala îți oferă suficiente abilități practice pentru viitoarea ta carieră?
 - Doar teorie, prea puțină practică: 69,8% (37 elevi)
 - Nu, deloc: 22,6% (12 elevi)
 - Da, în mare măsură: 7,5% (4 elevi)

Concluzie: Marea majoritate (peste 92%) este de părere că învățământul actual rămâne predominant teoretic și rupt de cerințele reale ale pieței.

3. Ai participat vreodată la o sesiune de orientare profesională sau la un stagiu de practică?
 - Nu, dar mi-aș dori foarte mult: 54,7% (29 elevi)
 - Doar la sesiuni teoretice / ateliere: 24,5% (13 elevi)
 - Nu și nu consider necesar: 11,3% (6 elevi)
 - Da, am ambele experiențe: 9,5% (5 elevi)

Concluzie: Există o dorință masivă în rândul tinerilor de a lua parte la activități practice de ghidare în carieră, însă oportunitățile reale lipsesc.

4. Care este cea mai mare provocare pe care o prevezi în găsirea unui loc de muncă?
 - Lipsa de experiență practică cerută de angajatori: 52,8% (28 elevi)
 - Lipsa de oportunități bine plătite în regiunea mea: 22,6% (12 elevi)
 - Lipsa de informații și de orientare în carieră: 15,1% (8 elevi)
 - Dificultatea de a redacta un CV și de a susține un interviu: 9,5% (5 elevi)

Concluzie: Cerința angajatorilor privind „experiența anterioară” este principalul obstacol psihologic și practic de care se lovesc tinerii la început de drum.

5. Cât de utilă crezi că ar fi o colaborare directă între școala ta și companii sau universități (vizite de studiu, stagii de practică)?
- Extrem de utilă: 77,4% (41 elevi)
 - Moderat de utilă: 18,9% (10 elevi)
 - Inutilă: 3,7% (2 elevi)

Concluzie: Peste 96% dintre respondenți susțin ideea deschiderii școlii către mediul privat și universitar.

6. Ai fi dispus/ă să dedici 2-4 ore pe săptămână într-un program de orientare profesională organizat în școală?
- Doar dacă nu se suprapune cu orele de curs: 50,9% (27 elevi)
 - Da, neapărat: 34,0% (18 elevi)
 - Nu sunt sigur/ă: 11,3% (6 elevi)
 - Nu: 3,8% (2 elevi)

Concluzie: Tinerii sunt foarte deschiși să investească din timpul lor în propria dezvoltare, atâta timp cât programul este bine organizat și nu le afectează orarul școlar.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Parteneriate directe între școli, universități și companii pentru stagii și orientare profesională

În ce constă. Crearea unui cadru de colaborare prin care companiile și universitățile organizează vizite de studiu, sesiuni de orientare profesională și stagii scurte de practică (1-2 săptămâni) pe perioada vacanțelor pentru tineri.

Ce avantaje ar aduce. Tinerii înțeleg în mod direct ce presupune o meserie reală, își pot alege domeniul de studiu în cunoștință de cauză și își formează primele contacte cu angajatorii.

Ce resurse/acțiuni sunt necesare. Acorduri de colaborare între administrația școlilor și agenții economici sau universități; desemnarea unui cadru didactic coordonator; asigurarea transportului pentru vizitele de studiu în centrele raionale sau în orașe.

Soluția 2. Schimbarea focusului în curriculumul școlar – de pe Bacalaureat pe competențe reale pentru piața muncii

În ce constă. Adaptarea programei școlare astfel încât să nu mai fie axată doar pe memorare și pregătire strictă pentru examenele de Bacalaureat, ci să includă module practice obligatorii: educație financiară, abilități digitale aplicate, redactarea documentelor profesionale (CV, scrisoare de intenție), comunicare și tehnici de prezentare la interviuri.

Ce avantaje ar aduce. Elevii nu vor mai învăța doar pentru note sau examene, ci vor dobândi abilități pe care le vor folosi toată viața. Acest lucru reduce distanța dintre ceea ce se predă în clasă și ceea ce se cere în lumea reală.

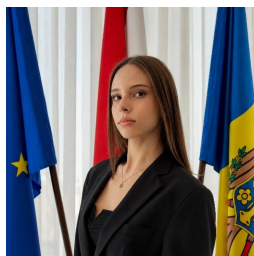
Ce resurse/acțiuni sunt necesare. Revizuirea și flexibilizarea programei școlare de către Ministerul Educației; formarea profesorilor pentru a predă interactiv și aplicat; introducerea de opționale sau ore dedicate dezvoltării personale și de carieră.

CONCLUZIE

Implementarea acestor soluții este vitală deoarece oferă tinerilor un pod de legătură realist între băncile școlii și piața muncii. Școala nu trebuie să fie doar un loc unde ne pregătim pentru examene, ci un spațiu de pregătire activă pentru viața reală. Impactul va fi pozitiv:

- **Asupra elevilor:** Vom fi mai siguri pe alegerile noastre de carieră, nu vom mai abandona facultățile și vom ști cum să obținem un loc de muncă potrivit.
- **Asupra școlii:** Va deveni o instituție modernă, conectată la realitate și atentă la nevoile adevărate ale elevilor.
- **Asupra comunității:** Comunitatea și satele noastre vor avea de câștigat, deoarece tinerii pregătiți și motivați vor rămâne să activeze și să dezvolte economia locală, încetinind fenomenul de depopulare.

PREVENIREA ABANDONULUI UNIVERSITAR PRIN SISTEMATIZAREA ORIENTĂRII PROFESIONALE INTERACTIVE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL

**Cristina-Arina
Cojocaru**

Mă numesc Cristina-Arina Cojocaru, am 17 ani, sunt elevă și reprezint municipiul Chișinău. Sunt o tânără profund dedicată implicării civice și dezvoltării comunitare, iar de-a lungul timpului am acumulat o experiență vastă prin activitatea desfășurată în cadrul numeroaselor asociații obștești, structuri de reprezentare a tinerilor și organizații neguvernamentale. Acest parcurs diversificat de voluntariat și coordonare de proiecte m-a format ca un lider proactiv, pasionată de politicile educaționale și motivată să colaborez eficient pentru a contribui cu soluții inovatoare și practice. Îmi doresc ca fiecare tânăr să beneficieze de o tranziție asumată și echitabilă spre viitorul său profesional, iar prin implicarea mea urmăresc să transform această viziune în inițiative cu impact real.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema majoră și sistemică a sistemului educațional din Republica Moldova constă în faptul că elevii finalizează ciclul liceal profund nepregătiți pentru a-și alege, în mod asumat și informat, o carieră profesională. Această lipsă de direcție practică generează rate alarmante de abandon universitar în primul an, o tranziție dificilă către piața muncii și o risipire masivă a resurselor financiare ale statului. Alegerea parcursului academic se bazează frecvent pe inerția sistemului, pe prestigiul teoretic al anumitor domenii sau pe presiunea stereotipurilor sociale, în absența unei validări empirice a ceea ce presupune cu adevărat exercitarea unei profesii.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Consecințele abandonului universitar sunt documentate prin indicatori statistici îngrijorători. Eșecul alinierii ofertei educaționale cu cererea reală se reflectă în fenomenul supracalificării: datele confirmă că 29,1% dintre tineri sunt supracalificați pentru locul lor de muncă actual, ceea ce subliniază ineficiența programelor universitare alese orbește și risipa potențialului de dezvoltare. Mai mult, durata medie a tranziției de la școală la primul loc de muncă stabil atinge aproximativ 9 luni, reflectând dificultatea tinerilor de a se integra fără o experiență prealabilă.

În plan social, prevalența stereotipurilor limitează dramatic orizontul profesional. Aproximativ 50% dintre tineri susțin dihotomia profesiilor pe criterii de gen. Mai grav, 63,2% dintre cazurile de discriminare în acest sens provin direct de la colegi, demonstrând un mediu adesea ostil inovației vocaționale. Deși Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a început să încurajeze orientarea în carieră, premiind instituțiile cu inițiative de succes, lipsa unui mecanism sistemic la nivel național lasă elevii, în special pe cei din mediul rural, fără o direcție clară. Este imperativă trecerea de la un model teoretic la unul experiențial.

SOLUȚII PROPUSE

Pentru a oferi o direcție clară tinerilor și a ne asigura că aceștia profesează din pasiune și cunoaștere, propun implementarea unui ecosistem de mentorat interactiv, structurat progresiv:

Soluția 1 (De pe pământ): Sesiuni de dialog direct „Cariera fără filtru” Constă în organizarea sistematică, la nivelul fiecărui liceu, a unor sesiuni periodice de mentorat direct între elevii claselor a X-a – a XII-a și absolvenții recent ai instituției. Spre deosebire de discursurile moralizatoare ale adulților, aceste întâlniri se vor baza pe proximitatea de vârstă și vor aborda aspecte pragmatice: nivelul real de stres la facultate, costurile vieții de student și efortul necesar pentru angajare. Diriginții pot facilita aceste întâlniri în cadrul orelor de „Dezvoltare personală”, soluția având un impact imediat și necesitând resurse financiare zero.

Soluția 2 (De la orizont): Platforma națională de mentorat interactiv Propun crearea unei infrastructuri digitale sub egida comună a MEC, ANOFM și a universităților. Platforma ar funcționa pe principiul unui algoritm inteligent de potrivire (matching), conectând liceeni – în special pe cei din mediile rurale defavorizate – cu profesioniști voluntari din industriile lor de interes. Un astfel de program structurat online, pe o durată de 1-3 luni, ar democratiza accesul la modele de succes, ar combate stereotipurile de gen și ar oferi tinerilor sprijin moral calificat împotriva presiunii negative a colegilor.

Soluția 3 (De la stele): Integrarea stagiilor de practică obligatorii în învățământul liceal Reprezintă o modificare structurală curajoasă a planului-cadru, impunând un stagiu practic de observare (job shadowing) de 1-2 săptămâni pentru toți elevii din învățământul general. Desfășurată în medii corporative, industriale sau administrative reale, această imersiune fizică ar deveni o precondiție curriculară pentru absolvire. Experiența directă ar anula discrepanțele de percepție dintre tineri și angajatori, expunând elevii la etica reală a muncii și reducând drastic rata deciziilor universitare eronate.

CONCLUZIE

Justificarea efortului autorităților de a investi în aceste soluții depășește considerentele strict educaționale, reprezentând o intervenție de salvare macroeconomică. În prezent, statul finanțează parcursul academic al mii de studenți care fie abandonează, fie profesează în domenii subcalificate, generând o dublă risipă: a fondurilor publice și a capitalului uman. Implementarea sistemului de mentorat și a stagiilor practice va permite elevilor să își canalizeze energia spre domenii aliniate cu vocația lor reală. Pe termen lung, universitățile vor atrage studenți profund motivați, angajatorii vor beneficia de tineri capabili de o integrare rapidă, iar Republica Moldova va forma o generație de profesioniști care aleg să construiască o carieră acasă, din pasiune, consolidând temelia dezvoltării economice.

Evelina Frunză

Mă numesc Evelina Frunză, am 16 ani și sunt elevă în clasa a X-a la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din municipiul Chișinău, profil uman. Sunt o persoană curioasă, ambițioasă și creativă și îmi place să descopăr lucruri noi și să încerc experiențe diferite. Una dintre pasiunile mele este pictura, domeniu în care am participat la concursuri și am obținut premii. Îmi place să mă implic în activități de voluntariat și în proiecte pentru tineri, deoarece consider că acestea mă ajută să mă dezvolt și să cunosc oameni noi. Sunt interesată de multe domenii, printre care arta, diplomația, economia și educația. Încă îmi descopăr drumul și încerc să învăț cât mai multe lucruri care mă vor ajuta să îmi construiesc viitorul.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Cred că școala este una dintre cele mai importante etape din viața noastră. Aici acumulăm cunoștințe, ne formăm ca oameni și descoperim ce ne place. Dar, în același timp, cred că există o întrebare la care încă nu avem un răspuns suficient de clar: dacă școala ne pregătește atât de mult pentru examene, atunci cine ne pregătește pentru viața de după ele? În școală învățăm formule, definiții, date istorice și teorii. Toate acestea sunt importante și fac parte din educația noastră. Însă există și lucruri pe care le vom folosi aproape sigur în viața de adult, dar pentru care nu suntem întotdeauna pregătiți. De exemplu:

- Cum îți faci primul CV?
- Cum te prezinți la un interviu de angajare?
- Cum alegi o profesie care ți se potrivește?
- Cum îți descoperi abilitățile?
- Cum îți gestionezi primul salariu?
- Cum începi un proiect sau o afacere?
- Cum îți construiești o rețea de contacte?
- Cum faci diferența dintre o oportunitate bună și una care nu este potrivită pentru tine?

Acestea sunt întrebări reale, cu care fiecare dintre noi s-ar putea confrunta după absolvire. Consider că problema este importantă deoarece un elev poate avea rezultate academice foarte bune, dar să se simtă complet nepregătit atunci când trebuie să facă primul pas în lumea profesională. Uneori, tinerii ajung să aleagă o facultate sau o profesie fără să știe cu adevărat dacă li se potrivește, iar acest lucru poate duce la nesiguranță, pierderea timpului sau chiar renunțarea la studiile începute.

Problema afectează în primul rând elevii și tinerii, dar consecințele se pot răsfrânge și asupra familiilor, instituțiilor de învățământ și societății în general. Până la urmă, tinerii de astăzi sunt profesioniști, antreprenorii și liderii de mâine.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Ideea mea pornește în primul rând de la observațiile mele și de la discuțiile cu alți elevi. Am observat că foarte mulți tineri, inclusiv cei care au rezultate bune la școală, nu sunt siguri ce vor să facă în viitor. Când îi întrebi pe elevi „Ce vrei să devii?”, răspunsurile sunt deseori influențate de ceea ce aud în jurul lor. Unii aleg o profesie pentru că este considerată prestigioasă, alții pentru că părinții cred că este o alegere sigură, iar unii pur și simplu nu știu ce să răspundă. Cred că una dintre cauzele acestei situații este faptul că elevii nu au suficiente oportunități să exploreze lumea profesională înainte de a trebui să ia decizii importante.

De exemplu, un elev poate auzi că profesia de arhitect este interesantă, dar nu știe cum arată o zi de muncă a unui arhitect. Poate fi interesat de medicină, dar nu știe ce presupune cu adevărat această carieră. Poate visa să devină antreprenor, dar nu a avut niciodată ocazia să discute cu cineva care și-a creat propria afacere. În același timp, observ că multe dintre activitățile școlare sunt orientate spre rezultate care pot fi măsurate: note, medii, diplome, certificate. Acestea sunt importante, însă nu ar trebui să fie singurul indicator al succesului unui elev.

SOLUȚII PROPUSE

Propun niște soluții nu prea complexe:

Soluția 1. O dată sau de două ori pe lună, școlile ar putea organiza întâlniri cu oameni din diferite domenii: antreprenori, medici, arhitecți, jurnaliști, diplomați, artiști, programatori sau reprezentanți ai altor profesii.

Dar aceste întâlniri nu ar trebui să fie simple prezentări. Elevii ar trebui să poată pune întrebări, să afle atât avantajele, cât și dificultățile unei profesii și să descopere ce abilități sunt necesare pentru a lucra în acel domeniu. Și mai important, elevii ar putea avea ocazia să viziteze anumite instituții sau companii și să observe cum funcționează acestea în realitate.

Avantajul ar fi că tinerii ar lua decizii mai informate despre viitorul lor. Pentru implementare ar fi nevoie de colaborarea dintre școli, companii, instituții, organizații neguvernamentale și profesioniști care sunt dispuși să împărtășească din experiența lor.

Soluția 2. A doua soluție este crearea unui „Portofoliu pentru viitor”, pe care fiecare elev să îl construiască începând din gimnaziu și să îl dezvolte până la absolvirea liceului.

Acesta nu ar fi doar un dosar cu diplome. Ar include proiectele realizate de elev, activitățile de voluntariat, pasiunile, competențele, lucrurile la care este bun și domeniile pe care ar vrea să le exploreze. În fiecare an, elevul ar putea să își răspundă la câteva întrebări simple:

- Ce am învățat despre mine?
- Ce îmi place?
- Ce nu îmi place?
- Ce abilități am dezvoltat?
- Ce profesii vreau să descopăr?

- Ce trebuie să învăț pentru a ajunge acolo?

Astfel, elevul nu ar ajunge în clasa a XII-a să se întrebe brusc „Ce fac cu viața mea?”, ci ar avea deja un proces de autocunoaștere și orientare început cu câțiva ani înainte.

CONCLUZIE

Eu nu cred că problema este că școala ne învață prea multe lucruri. Cred că problema este că uneori nu ne oferă suficiente oportunități să înțelegem de ce le învățăm și cum le vom folosi în viața reală. O diplomă poate deschide o ușă, dar nu te învață întotdeauna ce să faci după ce ai intrat pe ea. De aceea, cred că educația trebuie să fie un echilibru între cunoștințe și experiență, între teorie și practică, între examene și viață.

Soluțiile pe care le-am propus nu presupun schimbarea completă a sistemului educațional. Ele pot începe prin pași mici: o întâlnire cu un profesionist, un proiect practic, o vizită într-o companie sau un portofoliu în care un elev începe să își descopere propriul drum.

Pentru mine, o școală cu adevărat bună nu este cea care produce cei mai mulți elevi cu diplome, ci cea care îi ajută pe elevi să devină oameni capabili să își construiască singuri viitorul.

Tihon-Pavel Gorban

Mă numesc Tihon-Pavel Gorban, locuiesc în orașul Cimișlia, dar îmi urmez studiile în România. Deși nu am o pasiune specifică pe care să o numesc hobby, am un interes deosebit pentru lectură și dezvoltare academică, încheind acest an școlar cu media 9.94.

Am participat activ la diverse proiecte extrașcolare: am fost selectat în cadrul programului Pestalozzi, petrecând trei săptămâni în Elveția alături de alți 40 de elevi din Republica Moldova, precum și în proiectul Erasmus+ în Grecia, axat pe dezvoltarea durabilă și protecția mediului. Aflat în vacanță în Republica Moldova, am decis să mă alătur Programului Național Sprinteen, din dorința fermă de a contribui la o schimbare pozitivă în sistemul educațional din țară.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Copiatul este privit de mulți elevi, părinți și chiar cadre didactice drept o infracțiune fără pedeapsă sau, mai grav, o metodă ingenioasă de supraviețuire în sistemul de învățământ. De la utilizarea telefoanelor mobile în timpul examenelor, până la copiile tradiționale "pe furiș", fenomenul este atât de răspândit încât aproape nimeni nu-l mai pune la îndoială.

De ce este important să fie soluționată? Pentru că afectează chiar rostul procesului de învățare. Școala nu ar trebui să fie un loc unde înveți să treci testele, ci un loc unde înveți să gândești și să aplici ce știi. Dacă toleranța copiatului rămâne la fel de mare, notele devin o ficțiune, iar diplomele nu mai garantează nimic despre competențele reale ale absolvenților.

Pe cine afectează? Pe termen scurt, afectează colegii care învață corect și care sunt dezavantajați față de cei care copiază. Pe termen lung, afectează întreaga societate: ajungem să avem specialiști ineficienți — medici, ingineri, profesori — care au acumulat diplome, dar nu și cunoștințele din spatele lor.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Cauzele principale ale fenomenului:

- Presiunea notei — sistemul pune un accent disproporționat pe note și medii mari, transformând educația într-o competiție a scorurilor, nu a competențelor reale.
- Frica de eșec și de penalizare — atât elevii, cât și părinții și profesorii se tem de "rateuri" statistice la nivel de instituție, ceea ce împinge uneori chiar cadrele didactice să închidă ochii.

- Implicare redusă în gândirea critică – evaluările favorizează adesea memorarea mecanică în detrimentul aplicării practice, iar un răspuns memorat este mult mai ușor de "reciclat" sau copiat decât unul care cere gândire proprie.
- Complicitatea tăcută – lipsa unor consecințe clare și aplicate uniform generează sentimentul că "toată lumea copiază, deci este în regulă".

Exemplu concret din viața reală: În clasa a IX-a am avut o colegă care copia mereu și lua note mari. O făcea atât de bine, încât ajunsese chiar ea să creadă că știe materia. Adevărul a ieșit la iveală la examenele de absolvire: la limba română a primit nota 5, iar la matematică a picat prima încercare și a fost nevoită să susțină examenul a doua oară, în luna iulie. Acest caz arată clar cum copiatul creează doar o iluzie de competență, care se sparge exact atunci când miza este cea mai mare.

Opinia mea: Cred că acest fenomen, în societatea noastră, nu duce doar la specialiști ineficienți, ci schimbă întreaga perspectivă asupra trișatului, în orice domeniu al vieții. Copiatul este, practic, o "infracțiune fără pedeapsă" în societatea noastră, iar din această mentalitate se poate naște și toleranța față de alte forme de trișare, cum ar fi luatul de mită în cazuri mici, care de cele mai multe ori tot rămâne nepedepsit. Dacă înveți din liceu că poți obține un rezultat bun prin înșelăciune, fără urmări reale, e foarte probabil să aplici aceeași logică și mai târziu, în alte contexte.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Sanționarea clară a elevilor care copiază și a profesorilor care tolerează copiatul

Constă în introducerea unor sancțiuni ferme și aplicate uniform: elevul prins copiind este suspendat de la ore pentru o perioadă semnificativă, iar profesorul care tolerează sau ignoră intenționat copiatul riscă suspendarea licenței pedagogice pentru un an.

Avantaje. elimină sentimentul de impunitate, descurajează atât elevii, cât și cadrele didactice complice, și trimite un semnal clar că regulile se aplică pentru toată lumea.

Resurse necesare. un regulament clar la nivel național, o procedură transparentă de constatare și contestare a abaterilor, și implicarea Ministerului Educației pentru aplicarea uniformă a sancțiunilor.

Soluția 2. Amenajarea sălilor de clasă cu camere de monitorizare, cu supraveghere neutră în timpul testelor și examenelor

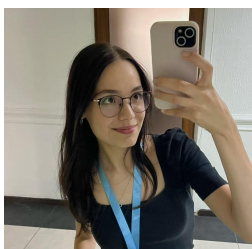
Constă în dotarea fiecărei săli de clasă cu camere de supraveghere, iar în timpul testelor și examenelor, o persoană neutră (din afara instituției sau independentă de comisia care predă materia) monitorizează în timp real imaginile, pentru a depista orice tentativă de înșelăciune a sistemului de evaluare.

Avantaje. reduce drastic posibilitatea de a copia nedetectat, oferă probe obiective în caz de contestații și descurajează inclusiv complicitatea profesorilor, pentru că și aceștia sunt monitorizați.

Resurse necesare. fonduri pentru achiziția și instalarea camerelor, personal instruit pentru monitorizare și un cadru legal privind protecția datelor și confidențialitatea imaginilor filmate.

CONCLUZIE

Aceste soluții vizează direct cauza problemei: lipsa unor consecințe reale. Sancțiunile ferme, aplicate uniform, și supravegherea obiectivă ar face copiatul o alegere riscantă. Astfel, elevii ar fi încurajați să învețe, școala și-ar consolida credibilitatea notelor și diplomelor, iar societatea ar beneficia, pe termen lung, de specialiști mai bine pregătiți și mai responsabili.

Alisa Moșneguțu

Mă numesc Alisa Moșneguțu, am 18 ani și sunt din orașul Florești. Sunt studentă la Relații Internaționale, pasionată de istorie, fotografie și cărți care rămân cu tine mult timp. Îmi place să descopăr oameni, idei și locuri noi, iar visul meu este să construiesc o carieră într-un mediu internațional. Cred în ambiție, bunătate și în faptul că fiecare experiență te ajută să crești.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

În instituțiile de învățământ din Republica Moldova, sistemul educațional actual rămâne profund ancorat într-o paradigmă tradițională, fiind axat aproape în totalitate pe teorie, memorare mecanică și interpretarea informațiilor în vederea susținerii examenelor de Bacalaureat.

Din păcate, curriculumul școlar oferă un spațiu extrem de limitat pentru activități practice, vizite de studiu în teren, stagii de practică sau ore reale de ghidare în carieră. Această, determină elevii să finalizeze treapta liceală fără a deține o înțelegere minimă a modului în care funcționează piața muncii sau a sarcinilor zilnice pe care le presupune o anumită profesie, generând stări de confuzie profundă, anxietate și incertitudine în momentul alegerii facultății. Rezolvarea acestei probleme este o prioritate critică din considerente sociale și economice majore. În lipsa unui sistem de orientare profesională, absolvenții de liceu din regiuni își aleg viitoarea facultate la întâmplare, ghidați de stereotipuri învechite (cum ar fi mirajul anumitor profesii considerate „de prestigiu”) sau cedează presiunii și dorințelor părinților.

Consecințele directe ale acestui fenomen sunt alarmante:

- O rată ridicată a abandonului universitar în primii ani de studiu, când tinerii realizează că realitatea academică și profesională nu corespunde așteptărilor.
- O criză acută de specialiști calificați pe piața muncii din Republica Moldova, generată de faptul că mulți absolvenți de licență nu profesază niciodată în domeniul studiat. Exodul masiv al tinerilor peste hotare, aceștia migrând fie pentru studii mai practice, fie din cauza dezamăgirii provocate de lipsa de perspective clare acasă.

Această problemă declanșează un efect de domino negativ care afectează trei actori principali:

- Elevii: Care se simt dezorientați, stresați și nepregătiți pentru viața de adult.
- Universitățile: Care irosesc resurse bugetare și logistice pentru a instrui studenți nemotivați, care ulterior abandonează cursurile.
- Companiile și instituțiile locale: Care se confruntă cu un deficit sever de forță de muncă și sunt nevoite să aloce bugete uriașe pentru reinstruirea de la zero a tinerilor angajați.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Exemplu din viața reală și contextul regional: La vârsta de 18 ani, tinerii din Or. Florești și din alte regiuni ale țării sunt constrânși să ia o decizie care le va marca următorii ani din viață, fără a

fi petrecut măcar o oră într-un mediu de lucru real. Asistăm frecvent la situații în care colegii noștri aleg facultăți de top precum Dreptul, Medicina sau Economia bazându-se exclusiv pe stereotipuri și păreri străine. Ulterior, în anul doi sau trei de facultate, când încep primele stagii de practică, aceștia descoperă cu stupeoare că rutina de birou, volumul de documente juridice sau realitatea dură dintr-un spital nu au nicio legătură cu teoria abstractă din manuale. Observație personală privind sistemul educațional: Școlile din Moldova excelează în pregătirea elevilor pentru teste scrise și evaluări standardizate, însă eșuează în a ne învăța cum să aplicăm acele cunoștințe în mod practic. Suntem capabili să reproducem formule matematice complexe sau comentarii literare pagină cu pagină, însă sistemul nu ne oferă nicio oră de simulare a unui interviu de angajare, nu ne învață cum se redactează un CV (Curriculum Vitae) profesionist și nu organizează nicio prezentare a meseriilor emergente de pe piața muncii (cum ar fi cele din sectorul IT, marketing digital sau energii regenerabile).

Efectul pe termen lung asupra economiei naționale: Această prăpastie adâncă dintre teorie și realitatea din teren blochează procesul de descoperire a vocației în rândul tinerilor. Atunci când un tânăr profesează într-un domeniu care nu i se potrivește, randamentul său este scăzut, iar riscul de burn-out este uriaș.

Pe termen lung, acest fenomen fragilizează întregul ecosistem economic al Republicii Moldova. Instituțiile statului și companiile private pierd din competitivitate din cauza lipsei cronice de specialiști pasionați și bine pregătiți profesional, ceea ce stagnează dezvoltarea regională a țării.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Parteneriate locale de tip „Job Shadowing”

În ce constă: Instituirea unui mecanism prin care liceele încheie acorduri bilaterale de colaborare cu instituțiile publice și agenții economici locali din Florești și din regiune (bănci comerciale, spitale raionale, ateliere de producție, Inspectoratul de Poliție, Primăria locală, birouri notariale). În cadrul acestui program, elevii claselor a X-a și a XI-a vor avea oportunitatea ca, pe parcursul a 2-3 zile să însoțească și să observe activitatea zilnică a unui mentor profesionist din domeniul lor de interes.

Avantaje: Această metodă oferă o imersiune culturală și profesională directă. Elevul înțelege dinamica reală a muncii, programul, rigorile și abilitățile soft (comunicare, negociere, rezolvare de probleme) necesare în acea meserie.

Acest filtru practic îi va permite să valideze sau să infirme o opțiune de carieră înainte de a investi timp și bani în studii universitare greșite.

Resurse necesare: Soluția are un impact bugetar aproape de zero. Nu necesită fonduri financiare mari, ci doar deschidere, responsabilitate socială din partea comunității de afaceri locale și o coordonare logistică eficientă din partea cadrelor didactice sau a psihologului școlar.

Soluția 2. Ateliere practice de orientare profesională și mentorat în școli

În ce constă: Regândirea și transformarea orelor de dirigentie sau a modulelor opționale în ateliere interactive, dinamice și aplicate. În cadrul acestor ore, în loc de prelegeri teoretice, vor fi invitați specialiști din diverse industrii, antreprenori locali și absolvenți de succes ai liceului care studiază sau lucrează deja în țară.

Avantaje: Elevii obțin acces la informații nuanțate, pe care nu le pot găsi în broșurile universităților. Ei pot adresa întrebări directe și oneste despre nivelul real de salarizare din Republica Moldova, programul de lucru, dificultățile practice ale meseriei, dar și despre oportunitățile reale de avansare în carieră pe plan local.

Resurse necesare: Infrastructura deja existentă în școli (o sală de clasă, un proiector sau o tablă interactivă) și flexibilitate în managementul timpului școlar pentru a permite integrarea acestor întâlniri în orarul periodic al elevilor.

CONCLUZIE

Modernizarea sistemului educațional și trecerea de la memorarea teoretică la învățarea în baza experienței cuiva, reprezintă pilonul fundamental pentru transformarea școlii dintr-o fabrică de diplome într-un ghid autentic pentru viitorii specialiști ai țării. Oferind tinerilor șansa de a testa, analiza și experimenta realitatea meseriilor direct de pe băncile liceului, procesul de luare a deciziilor va deveni unul asumat, matur și conștient. Implementarea acestor măsuri nu doar că va reduce drastic abandonul universitar, dar va trimite un semnal puternic noii generații: că succesul profesional se poate construi acasă. Astfel, Republica Moldova își va putea oferi claritate, încredere și un viitor stabil în propria lor țară.

Ana-Maria Țurcanu

Mă numesc Ana-Maria Țurcanu, am 16 ani și reprezint satul Pelinia, raionul Drochia. Iau parte de mică în activitățile din școală, dar și la nivel de localitate. Am participat la diferite programe de dezvoltare personală, dar și la inițiative implementate cu succes la nivel local.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales-o este faptul că procesul de învățare din școli este predominant teoretic, iar elevii beneficiază de prea puține activități practice și de orientare în carieră. În multe cazuri, lecțiile sunt bazate pe memorarea informațiilor, în timp ce experimentele, proiectele, dezbaterile și activitățile interactive sunt rare. Din această cauză, elevii nu își dezvoltă suficient competențe precum gândirea critică, creativitatea, comunicarea și rezolvarea problemelor. Totodată, mulți tineri termină gimnaziul sau liceul fără să știe ce profesie li se potrivește, deoarece nu au posibilitatea să descopere diferite domenii de activitate și să își cunoască aptitudinile. Această problemă afectează în primul rând elevii, dar și profesorii, părinții și, pe termen lung, întreaga societate.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Problema identificată nu este doar o impresie personală, ci este confirmată și de inițiative și studii realizate în Republica Moldova. În anul 2024, Ministerul Educației și Cercetării, împreună cu UNICEF Moldova și Universitatea de Stat din Moldova, au elaborat Ghidul metodologic „Ghidarea în carieră”, destinat profesorilor, psihologilor și părinților. Elaborarea acestui ghid demonstrează că orientarea în carieră este o necesitate reală în școlile din Republica Moldova, deoarece elevii au nevoie de sprijin pentru a-și descoperi aptitudinile, interesele și pentru a face alegeri informate privind viitoarea profesie.

De asemenea, Strategia „Educația 2030” a Republicii Moldova pune accent pe modernizarea procesului educațional, dezvoltarea competențelor elevilor și utilizarea unor metode de predare interactive și relevante pentru viața reală. Totodată, studiile realizate în domeniul educației evidențiază necesitatea dezvoltării continue a competențelor cadrelor didactice pentru a răspunde noilor cerințe ale sistemului educațional. În anul 2026 a fost lansat și Barometrul Școlar, primul sondaj național prin care elevii, profesorii, părinții și directorii și-au exprimat opinia despre calitatea educației și climatul școlar. Acest studiu demonstrează că vocea elevilor este importantă și că sistemul educațional trebuie să țină cont de experiențele și nevoile acestora atunci când sunt elaborate politici educaționale.

Din propria experiență și din discuțiile cu colegii mei, am observat că elevii sunt mai motivați atunci când participă la proiecte, dezbateri sau activități practice. În schimb, lecțiile bazate doar pe memorarea informațiilor sunt mai puțin atractive și nu dezvoltă suficient gândirea critică sau capacitatea de a rezolva probleme. De asemenea, mulți colegi spun că nu sunt siguri ce profesie li se potrivește și că și-ar dori mai multe activități de orientare în carieră și întâlniri cu profesioniști din diferite domenii. În opinia mea, școala ar trebui să îi pregătească pe elevi nu doar pentru examene, ci și pentru viață. O educație modernă trebuie să îi ajute să gândească critic, să colaboreze, să ia decizii și să își descopere propriul drum profesional.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. O primă soluție ar fi introducerea unui număr mai mare de activități practice în cadrul lecțiilor. Profesorii ar putea utiliza mai des metode interactive, precum experimente, proiecte, studii de caz și dezbateri. Aceste activități îi implică activ pe elevi în procesul de învățare, le dezvoltă gândirea critică, creativitatea și capacitatea de a lucra în echipă. Pentru implementarea acestei soluții este necesară utilizarea unor metode moderne de predare, materiale didactice adecvate și sprijin din partea instituțiilor de învățământ.

Soluția 2. O a doua soluție constă în dezvoltarea programelor de orientare în carieră încă din gimnaziu. Organizarea întâlnirilor cu profesioniști din diferite domenii, a vizitelor la instituții și companii sau a atelierelor de autocunoaștere le-ar oferi elevilor posibilitatea de a-și descoperi aptitudinile și interesele. Astfel, tinerii ar putea lua decizii mai bine informate privind viitoarea profesie și ar avea o imagine mai clară asupra oportunităților existente pe piața muncii. Pentru realizarea acestei inițiative este necesară colaborarea dintre școli, angajatori, universități și autoritățile publice.

Soluția 3. O a treia soluție este promovarea dezvoltării gândirii critice și a competențelor de rezolvare a problemelor în cadrul tuturor disciplinelor școlare. În loc să fie încurajată doar memorarea informațiilor, elevii ar trebui să fie implicați în activități care presupun analiză, argumentare, formularea propriilor opinii și identificarea soluțiilor pentru situații din viața reală. Această abordare îi va ajuta să devină mai responsabili, mai încrezători în propriile capacități și mai bine pregătiți pentru provocările societății și ale viitorului profesional.

CONCLUZIE

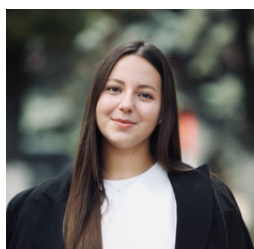
În concluzie, consider că problema unui sistem educațional bazat predominant pe teorie poate fi soluționată prin introducerea unor metode moderne și interactive de învățare, prin dezvoltarea orientării în carieră și prin promovarea gândirii critice în cadrul tuturor disciplinelor școlare. Aceste schimbări nu necesită doar resurse materiale, ci și deschidere din partea profesorilor, a instituțiilor de învățământ și a factorilor de decizie pentru a adapta educația la nevoile actuale ale elevilor.

Implementarea acestor soluții ar avea un impact pozitiv atât asupra elevilor, cât și asupra întregii societăți. Elevii ar deveni mai motivați să învețe, și-ar dezvolta competențe practice și ar putea

face alegeri mai informate privind viitorul lor profesional. Totodată, o educație bazată pe înțelegere, analiză și aplicarea cunoștințelor îi va pregăti mai bine pentru provocările vieții și ale pieței muncii.

Cred că educația nu trebuie să însemne doar acumularea de informații, ci și formarea unor tineri capabili să gândească critic, să colaboreze, să găsească soluții și să contribuie activ la dezvoltarea comunității. Schimbarea începe cu pași mici, iar vocea și implicarea tinerilor pot avea un rol important în construirea unei școli mai moderne și mai apropiate de nevoile generației noastre.

NERESPECTAREA SCOPULUI DISCIPLINELOR OPȚIONALE ȘI LIPSA LIBERTĂȚII DE ALEGERE A ELEVILOR ÎN ȘCOALĂ

Ana Turchin

Mă numesc Turchin Ana, am 17 ani și sunt elevă la IP LT "Pan Halippa", din or. Edineț. Cred că școala ar trebui să fie locul în care fiecare elev este încurajat să își descopere pasiunile, să își dezvolte talentul și să învețe cu plăcere, nu doar din obligație. Tocmai de aceea am ales să vorbesc despre o problemă care îi afectează pe mulți elevi, dar despre care se discută prea puțin.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Atunci când au fost introduse disciplinele opționale, scopul lor era unul simplu și frumos: să ofere elevilor libertatea de a alege ceea ce îi pasionează și de a învăța lucruri care completează programa obligatorie. Era o modalitate prin care școala putea deveni mai apropiată de nevoile și interesele fiecărui elev.

Din păcate, în multe școli acest scop s-a pierdut pe parcurs.

În loc să existe o alegere reală, disciplinele opționale sunt deseori stabilite de profesori sau de administrația instituției. Elevii sunt puși în fața unei decizii deja luate sau li se oferă doar formal posibilitatea de a alege. Mai grav este faptul că unele discipline opționale nu mai sunt deloc opționale în conținutul lor. Ele devin ore suplimentare de matematică, limba română sau alte discipline de examen, transformând ceea ce ar trebui să fie o experiență nouă într-o continuare a programului obișnuit.

La prima vedere, această situație poate părea lipsită de importanță. Până la urmă, și pregătirea pentru Bacalaureat este necesară. Însă problema nu este existența pregătirii suplimentare, ci faptul că aceasta înlocuiește un drept al elevului: dreptul de a învăța și altceva decât ceea ce este impus prin curriculumul obligatoriu.

Școala nu ar trebui să îi pregătească doar pentru un examen. Ea ar trebui să îi pregătească pentru viață.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Am discutat cu colegi din școala mea și din alte instituții de învățământ. Răspunsurile lor au fost asemănătoare. Mulți au spus că nu au avut posibilitatea să aleagă disciplina opțională pe care și-o doreau, iar unii nici măcar nu au fost întrebați care sunt interesele lor.

Când i-am întrebat ce discipline ar fi ales dacă ar fi avut libertatea să decidă, răspunsurile au fost foarte diferite: educație financiară, psihologie, dezvoltare personală, programare, antreprenariat, fotografie, limbi străine, dezbateri, prim ajutor sau educație juridică. Toate aceste răspunsuri arată că elevii își doresc să învețe competențe practice și actuale, care îi pot ajuta în viața de zi cu zi și în alegerea unei viitoare cariere.

Realitatea este însă alta. În multe cazuri, elevii petrec acele ore rezolvând teste, repetând materia pentru examene sau aprofundând discipline pe care deja le studiază în fiecare săptămână.

Desigur, examenele sunt importante și nimeni nu contestă acest lucru. Dar un examen durează câteva ore, în timp ce educația ne influențează întreaga viață. Dacă școala ne oferă doar informații pentru a obține o notă mai mare, dar nu ne ajută să ne descoperim interesele și aptitudinile, atunci pierde o parte esențială din misiunea ei.

Cred că un elev învață cel mai bine atunci când este curios. Curiozitatea nu poate fi impusă prin obligație, ci apare atunci când ai libertatea de a explora ceea ce îți place.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Alegerea disciplinelor opționale să aparțină cu adevărat elevilor

În fiecare an școlar, înainte de stabilirea ofertei educaționale, elevii ar trebui să completeze un chestionar anonim în care să își exprime interesele. În funcție de rezultatele obținute, școala poate organiza disciplinele pentru care există suficienți doritori.

Avantaje:

- elevii vor participa activ la procesul decizional;
- motivația pentru învățare va crește;
- absenteismul și dezinteresul în timpul acestor ore se vor reduce;
- școala va răspunde mai bine nevoilor reale ale elevilor.

Resurse necesare. Un formular online sau pe hârtie, colaborarea dintre administrație și profesori și disponibilitatea de a ține cont de opinia elevilor.

Soluția 2. Respectarea scopului disciplinelor opționale

Conținutul disciplinelor opționale trebuie să fie diferit de cel al disciplinelor obligatorii și să urmărească dezvoltarea unor competențe noi. Pregătirea pentru Bacalaureat poate continua prin consultații, cercuri sau ore suplimentare dedicate, fără a ocupa locul opționalelor.

Avantaje:

- elevii își dezvoltă creativitatea și gândirea critică;
- descoperă domenii noi și își pot identifica mai ușor pasiunile;
- școala oferă o educație mai echilibrată și mai apropiată de realitatea societății.

Resurse necesare. Implicarea profesorilor în elaborarea unor opționale atractive, aprobarea acestora de către conducerea școlii și monitorizarea respectării obiectivelor fiecărei discipline.

Soluția 3. Evaluarea anuală a satisfacției elevilor

La sfârșitul fiecărui an școlar, elevii ar putea completa un chestionar privind utilitatea și calitatea disciplinelor opționale studiate. Rezultatele ar putea sta la baza îmbunătățirii ofertei educaționale pentru anul următor.

Avantaje. Școala ar primi un feedback real, iar disciplinele opționale ar evolua în funcție de nevoile elevilor, nu doar de tradiție sau comoditate.

Resurse necesare. Un chestionar anonim și analiza rezultatelor de către administrația școlii.

CONCLUZIE

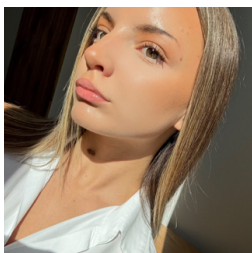
Cred că disciplina opțională este mai mult decât o simplă oră din orar. Este una dintre puținele ocazii în care elevul poate spune: „Asta vreau să învăț.” Atunci când această alegere îi este luată, se pierde ceva mult mai valoros decât o materie. Se pierde încrederea că opinia lui contează.

Nu putem vorbi despre o educație centrată pe elev dacă elevul nu are posibilitatea reală de a decide asupra unei discipline care, prin definiție, ar trebui să fie alegerea lui. O școală modernă nu înseamnă doar tehnologii noi sau manuale actualizate. Înseamnă și respect față de vocea elevilor.

Poate că nu toți vom urma aceeași profesie și nu toți vom avea aceleași visuri. Tocmai de aceea avem nevoie de discipline opționale adevărate, care să ne permită să descoperim cine suntem și ce putem deveni.

Eu cred că un elev care are libertatea de a alege învață cu mai multă bucurie. Iar un elev care învață cu bucurie nu obține doar note mai bune, ci devine un adult mai pregătit, mai încrezător și mai implicat în societate. Acesta este motivul pentru care consider că respectarea scopului disciplinelor opționale nu este un detaliu al sistemului educațional, ci o investiție în viitorul fiecărui elev.

PARTICIPAREA ȘI CONSULTAREA ELEVILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL ȘI ÎN ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR ȘCOLARE

Mă numesc Amelia Vatavu, am 16 ani și sunt elevă la Liceul Teoretic „Ion Creangă”, mun. Chișinău.

Amelia Vatavu

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

În prezent, marea majoritate a activităților extrașcolare, evenimentelor festive și deciziilor care privesc viața școlară sunt planificate și organizate exclusiv de către cadrele didactice și conducerea școlii, fără o consultare prealabilă și cu adevărat eficientă a elevilor. Vocea elevilor este, în cel mai bun caz, ascultată formal, prin discuții ocazionale la dirigenție, fără ca aceasta să se reflecte efectiv în deciziile finale.

De ce este important să fie soluționată?

Atunci când elevii nu sunt consultați, activitățile își pierd din relevanță și interes pentru aceștia. Lipsa de implicare directă creează o stare de pasivitate: elevii devin simpli spectatori ai propriei vieți școlare, pierzând oportunitatea de a-și dezvolta simțul de responsabilitate, spiritul civic și abilitățile de leadership. Pe termen lung, această pasivitate se poate transforma în dezinteres față de viața comunitară în general, inclusiv după absolvire.

Pe cine afectează?

- Elevii: își pierd motivația de a participa la comunitatea școlară și simt că opinia lor nu contează.
- Profesorii și administrația: investesc timp și resurse în proiecte care se încheie cu o rată scăzută de participare și interes din partea elevilor.
- Școala, ca și comunitate: relația dintre elevi și profesori devine formală, lipsită de un dialog deschis și de o colaborare reală.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Mini-sondaj în rândul colegilor

Am aplicat un chestionar scris, în format tipărit, în rândul a 50 de elevi din clasele IX–XII ai liceului, în luna martie. Peste 80% dintre respondenți au afirmat că nu au fost întrebați niciodată ce tip de activități sau tematici și-ar dori pentru evenimentele școlare, iar aproape jumătate au declarat că nu cunosc nicio modalitate concretă prin care își pot exprima o propunere către administrație.

Exemple din viața reală

Activitățile tradiționale (cum ar fi serbările rigide sau activitățile din săptămâna „Școala Altfel”) au o prezență scăzută, deoarece subiectele abordate nu reflectă interesele actuale ale tinerilor: dezvoltare personală, orientare în carieră, mediu, tehnologie, ateliere practice. Spre exemplu, în ultimii doi ani, mai multe ateliere planificate de administrație în cadrul „Școlii Altfel” au fost anulate din lipsă de participanți, în timp ce o activitate propusă și organizată chiar de elevi — un atelier de fotografie - a avut liste de așteptare.

Observație personală

Atunci când elevilor li se oferă, în mod excepțional, libertatea de a organiza o activitate (de exemplu, un campionat sportiv sau un târg de caritate), nivelul de energie, participare și responsabilitate crește exponențial. Elevii implicați în organizare devin, la rândul lor, un exemplu pentru colegii mai mici, ceea ce arată că încrederea acordată se multiplică în timp.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Implementarea unui chestionar trimestrial de consultare și sugestii

În ce constă. Crearea unui formular digital (Google Forms) distribuit la începutul fiecărui modul/semestru, prin care elevii pot vota tipul de activități dorite și pot propune idei noi.

Avantaje. Oferă un canal anonim, rapid și accesibil prin care fiecare elev are o voce; administrația primește date clare și cuantificabile despre preferințele elevilor, pe care le poate folosi în planificarea bugetului de activități.

Resurse necesare. Nicio resursă financiară — este necesară doar implicarea Consiliului Elevilor pentru crearea, distribuirea și centralizarea formularului.

Soluția 2. Crearea unui Comitet Mixt de Organizare (Elevi – Profesori)

În ce constă. Formarea unui grup de lucru alcătuit din reprezentanți ai elevilor (membri ai Consiliului Elevilor sau voluntari) și profesori coordonatori pentru fiecare eveniment important al școlii.

Avantaje. Responsabilitatea este împărțită. Elevii învață management de proiect, comunicare și lucru în echipă, iar profesorii au garanția că activitatea va fi atractivă pentru elevi și organizată eficient.

Resurse necesare. Ședințe lunare de 30–45 de minute, organizate în cadrul școlii, fără costuri suplimentare.

Soluția 3. Introducerea unui formular scurt de feedback după fiecare eveniment

În ce constă. La finalul fiecărei activități extrașcolare, elevii participanți completează un formular scurt (3–4 întrebări), fizic sau online, despre ce le-a plăcut, ce ar schimba și ce activități și-ar dori în continuare.

Avantaje. Oferă o evaluare constantă și actualizată a preferințelor elevilor, permite ajustarea rapidă a activităților viitoare și creează un istoric de date pe care Consiliul Elevilor îl poate folosi în discuțiile cu administrația.

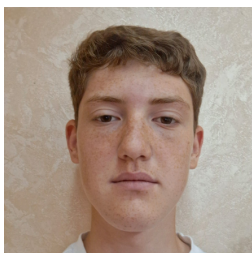
Resurse necesare. Un formular simplu (Google Forms sau pe hârtie) și 5–10 minute la finalul fiecărui eveniment pentru completare.

CONCLUZIE

O școală modernă nu este doar un spațiu de predare, ci o comunitate în care elevii învață să fie cetățeni activi și responsabili. Implementarea consultării periodice și implicarea elevilor în decizii nu necesită bugete mari, ci doar o schimbare de abordare spre dialog și colaborare.

Atunci când elevilor li se acordă încredere și li se oferă spațiu de exprimare, aceștia devin parteneri activi în construirea unui mediu școlar motivant, prietenos și dinamic. Atunci când simt că opinia lor este pusă în valoare, câștigă un sentiment de speranță și mândrie care le amplifică spiritul de leadership și îi pregătește să devină, la rândul lor, cetățeni implicați în comunitate.

AJUSTAREA CURRICULUMULUI GIMNAZIAL PRIN REDUCEREA ÎNCĂRCĂTURII TEORETICE ȘI INTRODUCEREA ORIENTĂRII PROFESIONALE TIMPURI

Mă numesc Marius Maranda, am 15 ani și sunt elev la Liceul Teoretic „Livu Deleanu”, mun. Chișinău.

Marius Maranda

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

Curriculumul gimnazial actual este excesiv de încărcat cu noțiuni teoretice abstracte și memorare de conținuturi, lăsând foarte puțin spațiu pentru aplicarea practică și pentru descoperirea aptitudinilor individuale ale elevilor. În plus, elevii finalizează clasa a VIII-a fără a avea o imagine clară asupra opțiunilor de carieră și a domeniilor care li se potrivesc, deși aceasta este exact perioada în care aleg profilul liceal sau meseria pe care o vor studia.

De ce este important să fie soluționată?

Dezechilibrul dintre volumul mare de teorie și lipsa aplicațiilor practice duce la surmenaj, anxietate și demotivație în rândul elevilor. Totodată, alegerea liceului sau a școlii profesionale se face adesea la întâmplare sau sub presiunea mediului (părinți, prieteni, tradiție de familie), ceea ce poate genera ulterior abandon școlar, transferuri între profiluri sau alegeri de carieră nepotrivite, resimțite abia peste ani.

Pe cine afectează?

- Elevii: se simt copleșiți de cantitatea de informație teoretică și nu își pot identifica clar aptitudinile sau vocația.
- Părinții: se confruntă cu dificultăți în a-și sprijini copiii în alegerea traseului educațional și adesea apelează la resurse suplimentare (meditații, consiliere privată).
- Profesorii: sunt constrânși de o programă rigidă și stufoasă, având un spațiu limitat pentru metode didactice interactive sau diferențiate.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Mini-sondaj în rândul colegilor de gimnaziu

Am aplicat un chestionar scris în rândul a 45 de elevi din clasele a VII-a și a VIII-a. Peste 75% dintre respondenți au afirmat că se simt obosiți din cauza volumului mare de teorie, iar un procent similar au recunoscut că nu știu ce profil sau meserie li s-ar potrivi după absolvirea

gimnaziului. Aproape o treime au spus că nu au discutat niciodată, în cadrul orelor de diriginție, despre opțiunile de carieră disponibile.

Exemple din viața reală

Informațiile abstracte predate la materiile teoretice se conectează rar cu aplicațiile reale din viața de zi cu zi sau din meseriile actuale, iar orele dedicate consilierii vocaționale sunt adesea insuficiente ca durată sau prea teoretice ca formă. De exemplu, la ora de diriginție dedicată orientării profesionale, discuția se limitează frecvent la o listă de profiluri liceale, fără vizite la locul de muncă, testări de aptitudini sau întâlniri cu profesioniști din domenii concrete.

Observație personală

În momentele în care noțiunile teoretice sunt legate de activități practice (ateliere, experimente, vizite tematice), nivelul de atenție și interes al elevilor crește semnificativ. Colegii care au participat, spre exemplu, la o vizită la un laborator sau la un atelier de robotică au rămas cu o înțelegere mult mai clară a materiei decât după ore întregi de teorie pe aceeași temă.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. „Aerisirea” programei școlare prin axarea pe competențe practice

În ce constă. Revizuirea și simplificarea conținuturilor la materiile de bază prin eliminarea detaliilor teoretice redundante și alocarea a cel puțin 30% din timpul de predare activităților practice, atelierelor și rezolvării de probleme din viața reală.

Avantaje. Reduce stresul școlar, facilitează înțelegerea profundă a noțiunilor fundamentale și dezvoltă gândirea critică și autonomia elevilor în rezolvarea de probleme.

Resurse necesare. Ghiduri metodologice actualizate pentru profesori și adaptarea spațiilor școlare (laboratoare, ateliere).

Soluția 2. Introducerea unui modul săptămânal de Orientare Vocațională și Ghidare în Carieră

În ce constă. Crearea unei ore săptămânale interactive dedicate evaluării aptitudinilor personale, testării vocaționale și prezentării meseriilor (prin invitați din diverse domenii, vizite de studiu la companii/instituții și simulări).

Avantaje. Elevii își descoperă din timp punctele forte, înțeleg cerințele pieței muncii și pot lua decizii informate pentru etapa liceală, reducând riscul unor alegeri făcute la întâmplare.

Resurse necesare. Parteneriate între școli, consilieri școlari și companii/instituții locale.

Soluția 3. Crearea unui „Portofoliu de aptitudini” pe parcursul gimnaziului

În ce constă. Fiecare elev completează, începând cu clasa a VII-a, un portofoliu simplu (fizic sau digital) în care notează activitățile practice preferate, rezultatele testărilor vocaționale și feedback-ul primit de la profesori, actualizat de două ori pe an.

Avantaje. Oferă o imagine de ansamblu, acumulată în timp, asupra intereselor și aptitudinilor elevului, utilă atât lui, cât și consilierului școlar sau părinților, în momentul alegerii liceului.

Resurse necesare. Un model standard de portofoliu (document sau formular online) și 1–2 ore pe semestru pentru completare, sub îndrumarea dirigintelui.

CONCLUZIE

Ajustarea curriculumului gimnazial este esențială pentru construirea unui sistem educațional modern, centrat pe nevoile reale ale elevilor și conectat la comunitate. O școală care echilibrează teoria cu practica și oferă ghidare vocațională timpurie pregătește tineri autonomi, motivați și încrezători în alegerile lor.

Implementarea acestor măsuri va transforma perioada gimnaziului dintr-un parcurs axat pe memorare într-o etapă de descoperire și pregătire autentică pentru viitor, în care fiecare elev ajunge la finalul clasei a VIII-a nu doar cu note, ci și cu o direcție clară pentru pasul următor din educația sa.

RECONFIGURAREA DISCIPLINEI „DEZVOLTAREA PERSONALĂ” PRIN INTRODUCEREA EDUCAȚIEI JURIDICE PRACTICE ȘI A DREPTURILOR OMULUI

Alexandrina Prohorencu

Mă numesc Alexandrina Prohorencu. Sunt absolventă a Liceului Teoretic „Alexandru cel Bun”, mun. Bender. În cadrul orelor de Dezvoltare personală, am parcurs un modul scurt de educație juridică. Deși subiectul a stârnit un interes uriaș în rândul colegilor datorită caracterului său aplicativ, timpul alocat a fost insuficient pentru a înțelege în profunzime conceptele fundamentale. Această experiență m-a determinat să propun o abordare mai extinsă și mai practică a acestei teme.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

Disciplina Dezvoltarea personală nu oferă în prezent suficiente cunoștințe practice despre drepturile omului și educația juridică. Tinerii finalizează studiile fără cunoștințe de bază despre drepturile și obligațiile lor legale, despre modalitățile de acțiune în cazul încălcării acestora sau despre interacțiunea corectă cu instituțiile publice.

De ce este important să fie soluționată?

Conținutul actual este predominant teoretic și deconectat de la situațiile reale ale vieții de adult, cum ar fi încheierea unui contract de muncă sau de chirie, depunerea unei petiții, protecția datelor cu caracter personal sau prevenirea discriminării și a abuzurilor. Fără aceste noțiuni, tinerii devin vulnerabili în fața abuzurilor și a dezinformării, iar lacunele se resimt exact în momentul în care nu mai există un profesor sau un părinte care să medieze relația cu o instituție sau un angajator.

Pe cine afectează?

- Elevii și absolvenții: se confruntă cu dificultăți de integrare civică și juridică la intrarea în viața de adult sau pe piața muncii.
- Societatea civilă și comunitatea: o populație tânără neinformată din punct de vedere juridic participă mai puțin la viața democratică și este mai puțin responsabilă civic.
- Cadrele didactice: nu dispun de resursele sau pregătirea de specialitate necesare pentru a preda teme juridice complexe într-o manieră interactivă.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Mini-sondaj în rândul absolvenților

Am adresat informal, unui grup de 30 de absolvenți recenți ai liceului, întrebarea dacă se simt pregătiți să gestioneze singuri o situație juridică simplă (semnarea unui contract de muncă, o petiție către o instituție publică sau o reclamație privind protecția datelor personale). Peste 70%

au răspuns că nu s-au simțit deloc pregătiți, iar majoritatea au precizat că informațiile pe care le folosesc ulterior le-au aflat singuri, din surse online, nu de la școală.

Observație personală și interesul elevilor

În timpul orelor dedicate acestui subiect la Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun”, nivelul de implicare al elevilor a fost vizibil mai ridicat decât la temele pur teoretice, demonstrând o nevoie reală de cunoștințe practice și utile. Întrebările puse de colegi în acele ore — despre contracte, despre drepturile la angajare sau despre ce se întâmplă dacă ești discriminat — arătau o curiozitate mult peste ceea ce modulul, prea scurt, putea acoperi.

Exemple din viața reală

Situații cotidiene — precum semnarea primului contract de muncă pentru un job de vară, înțelegerea clauzelor de protecție a datelor personale pe internet sau formularea unei sesizări către autorități — sunt complet necunoscute pentru majoritatea absolvenților de liceu. Aceste lacune devin vizibile abia atunci când tinerii se confruntă direct cu astfel de situații, de multe ori fără sprijinul unui adult avizat.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Ateliere practice de educație juridică la nivel local (Școală)

În ce constă. Organizarea unor ateliere interactive la nivel de școală în cadrul disciplinei Dezvoltarea personală, facilitate de profesori în colaborare cu juriști, avocați sau reprezentanți ai autorităților locale. Se vor folosi metode precum studii de caz, simulări de procese (moot courts) și dezbateri.

Avantaje. Elevii înțeleg conceptele juridice prin experiență directă și interacționează cu profesioniști din domeniu, ceea ce sporește reținerea informației față de predarea pur teoretică.

Resurse necesare. Parteneriate locale cu barouri de avocați, ONG-uri de profil sau juriști din administrația locală; săli de clasă echipate corespunzător.

Soluția 2. Revizuirea curriculumului național (Nivel național)

În ce constă. Includerea unui modul obligatoriu de educație juridică practică și drepturile omului în programa națională pentru disciplina Dezvoltarea personală, însoțit de ghiduri metodologice actualizate și sesiuni de formare continuă pentru profesori.

Avantaje. Asigură un standard unitar și acces egal la educație juridică pentru toți elevii din țară, indiferent de școala pe care o urmează.

Resurse necesare. Aprobarea Ministerului Educației și Cercetării, activitatea grupurilor de lucru pentru redactarea programei și buget pentru formarea cadrelor didactice.

Soluția 3. Parteneriate și proiecte internaționale (Nivel internațional)

În ce constă. Dezvoltarea de parteneriate cu instituții europene și organizații internaționale pentru preluarea de bune practici, dezvoltarea de materiale didactice moderne și derularea de proiecte școlare pe tema drepturilor omului.

Avantaje. Conectează elevii la valorile și standardele internaționale privind drepturile omului și oferă acces la resurse educaționale inovatoare.

Resurse necesare. Granturi educaționale, programe de schimb de experiență (de exemplu, Erasmus+) și colaborare cu Rețeaua Școlilor Asociate UNESCO sau ONG-uri internaționale.

CONCLUZIE

Reconfigurarea disciplinei Dezvoltarea personală prin introducerea educației juridice practice reduce prăpastia dintre teoria școlară și realitatea vieții de adult. Un tânăr informat nu doar că își cunoaște și își apără drepturile, ci își asumă și responsabilitățile față de comunitate.

Implementarea acestei măsuri la nivel local, național și internațional va contribui la formarea unei generații conștiente, autonome și implicate civic, capabile să contribuie activ la consolidarea unei societăți democratice — o generație care nu doar învață despre drepturi, ci știe cum să le exercite.

FLEXIBILIZAREA CURRICULUMULUI ȘCOLAR ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ A ELEVILOR ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Mă numesc Valeria Pripa, am 17 ani și sunt elevă în s. Pelinia, r-nul Drochia.

Valeria Pripa

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

În sistemul educațional actual din Republica Moldova, elevii au opțiuni extrem de limitate în ceea ce privește selectarea disciplinelor de studiu. Toți elevii parcurg aproape același program rigid, indiferent de pasiunile, aptitudinile individuale sau planurile lor de carieră.

De ce este important să fie soluționată?

Lipsa posibilității de alegere duce la scăderea motivației pentru învățare și la risipirea potențialului individual al elevilor, care își consumă energia pe materii nealiniat cu obiectivele lor de viitor în loc să își dezvolte talentele specifice. Efectul se resimte mai puternic în liceele din mediul rural, unde opțiunile de aprofundare a unui domeniu sunt și mai reduse decât în orașele mari.

Pe cine afectează?

- Elevii: își pierd interesul pentru școală și nu reușesc să își aprofundeze domeniile în care doresc să performeze.
- Profesorii: se confruntă cu lipsă de implicare și atenție din partea elevilor nemotivați.
- Societatea pe termen lung: absolvenții intră pe piața muncii sau la universitate fără competențe specifice dezvoltate și fără o viziune clară asupra propriei cariere.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Mini-sondaj în rândul colegilor de liceu

Am discutat, sub forma unui chestionar scurt, cu 40 de elevi din clasele X–XII ale liceului. Aproximativ 78% dintre aceștia au declarat că ar prefera să studieze mai aprofundat 2–3 discipline aliniate planurilor lor de carieră, chiar dacă asta ar însemna reducerea orelor la alte materii, iar peste jumătate au spus că motivația lor la materiile „nealese” este vizibil mai scăzută decât la cele care le plac cu adevărat.

Exemplu internațional de succes (Bune practici)

În modelele educaționale precum cel din Irlanda de Nord, elevii au libertatea de a-și alege o parte semnificativă din materii în funcție de interesele și obiectivele lor profesionale, ceea ce le permite să își contureze un parcurs educațional personalizat, adaptat atât aptitudinilor, cât și planurilor de studii superioare.

Consultarea colegilor și dorințele elevilor

Din discuțiile purtate cu colegii din liceu reiese o dorință clară de a studia mai profund discipline aplicative — precum programarea, educația financiară, designul, psihologia sau antreprenoriatul — în locul unor module teoretice redundante care nu se corelează cu profesiile dorite.

Observație personală

Nivelul de implicare, atenție și rezultate crește semnificativ atunci când elevii lucrează la sarcini legate direct de pasiunile lor și de domeniile pe care intenționează să le urmeze după absolvire. Acest lucru este vizibil chiar și în cadrul acelorași ore, în funcție de tema abordată.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Introducerea unui pachet flexibil de discipline opționale și de profil

În ce constă. Reconfigurarea planului de învățământ prin menținerea unui trunchi comun redus de materii fundamentale, combinat cu un pachet extins de cursuri opționale la alegere (de exemplu: programare web, antreprenoriat, educație financiară, psihologie aplicată, arte plastice/digitale).

Avantaje. Mărește considerabil motivația școlară, sprijină dezvoltarea talentelor individuale și pregătește mai bine elevii pentru cerințele pieței muncii.

Resurse necesare. Actualizarea cadrului curricular național, elaborarea programelor pentru disciplinele opționale și adaptarea orarului școlar.

Soluția 2. Eficientizarea serviciilor de consiliere și orientare în carieră

În ce constă. Organizarea unor activități sistematice de orientare vocațională, care să includă testări de aptitudini, ateliere practice și întâlniri periodice cu profesioniști și reprezentanți ai diferitelor industrii/universități.

Avantaje. Ajută elevii să își identifice clar punctele forte și să facă alegeri informate în privința disciplinelor opționale și a viitoarei profesii.

Resurse necesare. Formarea sau angajarea de consilieri școlari specializați și încheierea de parteneriate cu universități, companii și organizații locale.

Soluția 3. Platformă/rețea de resurse pentru licee din mediul rural

În ce constă. Crearea unei platforme online comune, la nivel raional sau național, prin care liceele din localități mici (precum s. Pelinia) pot accesa cursuri opționale online, susținute de profesori sau specialiști din alte instituții, atunci când nu au resursa umană necesară pentru a le oferi local.

Avantaje. Reduce inegalitatea de șanse dintre elevii din mediul urban și cei din mediul rural, permițând accesul la aceleași discipline de profil, indiferent de mărimea sau resursele liceului.

Resurse necesare. Infrastructură IT minimă (conexiune internet, dispozitive), platformă digitală comună și coordonare la nivel de inspectorat școlar.

CONCLUZIE

Flexibilizarea curriculumului școlar și consolidarea orientării profesionale vor transforma școala într-un spațiu motivant, modern și ancorat în realitate. Preluarea unor bune practici internaționale, adaptate la contextul Republicii Moldova, le va oferi elevilor șansa de a învăța cu entuziasm și de a-și dezvolta la maximum potențialul.

Investiția într-un sistem educațional adaptabil și centrat pe elev reprezintă o investiție directă în viitorul și dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova, indiferent dacă vorbim despre un liceu din capitală sau despre unul dintr-un sat precum Pelinia.

SPRIJINIREA ELEVILOR IMPLICAȚI ÎN ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE

Taia Gudumac

Mă numesc Taia Gudumac, am vârsta de 18 ani și sunt din Edineț, Republica Moldova. Sunt o tânără activă implicată în proiecte educaționale și de voluntariat. Sunt președinta Consiliului Elevilor la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, coordonatoare de voluntari la Spark Hub Edineț și Tânăr Ambasador European. Sunt pasionată de leadership, relații internaționale și implicarea civică, participând la numeroase programe și simulări europene. Prin activitatea mea, îmi propun să contribui la dezvoltarea tinerilor și la promovarea valorilor europene în comunitate.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

În Republica Moldova există numeroși elevi care participă la activități extrașcolare, precum concursuri, olimpiade, competiții sportive, activități artistice, Consiliul Elevilor, proiecte educaționale și alte programe de dezvoltare personală. Totuși, aceștia beneficiază de foarte puțin sprijin din partea statului, deși investesc timp, efort și resurse pentru a reprezenta școala și comunitatea.

Această problemă este importantă deoarece activitățile extrașcolare completează educația formală și contribuie la dezvoltarea unor competențe precum leadershipul, comunicarea, munca în echipă, responsabilitatea și creativitatea. În același timp, ele oferă elevilor un mediu sănătos în care își petrec timpul liber prin activități educative, culturale, sportive și artistice, contribuind la dezvoltarea lor armonioasă și la formarea unor obiceiuri benefice pentru viitor.

Problema afectează elevii din întreaga țară, în special pe cei care provin din familii cu posibilități financiare reduse sau locuiesc în localități unde accesul la astfel de oportunități este limitat.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În urma discuțiilor cu elevi implicați în diferite activități extrașcolare, mulți au menționat că participarea la concursuri, proiecte, competiții sau instruirii presupune cheltuieli pentru transport, cazare, materiale sau alte costuri pe care familiile nu le pot acoperi întotdeauna.

De asemenea, multe dintre aceste activități sunt organizate în alte localități, iar lipsa unui sprijin logistic îi determină pe unii elevi să renunțe la participare, chiar dacă au rezultate foarte bune.

Consider că Ministerul Educației și Cercetării ar trebui să susțină mai activ elevii implicați în activități extrașcolare, deoarece acestea completează procesul educațional, dezvoltă competențe practice și sociale și creează un cadru în care tinerii își valorifică timpul liber într-un mod constructiv și benefic pentru dezvoltarea lor personală.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Program național de burse „Generația Activă”

Propun instituirea unui program național de burse destinat elevilor care obțin rezultate remarcabile în activități extrașcolare: concursuri, olimpiade, competiții sportive, activități culturale și artistice, proiecte educaționale, inițiative ale Consiliilor Elevilor sau alte programe de dezvoltare personală.

Bursa ar putea fi acordată lunar sau anual, în baza unor criterii clare de performanță și implicare. Beneficiarii ar putea face parte din programul „Generația Activă”, o denumire care să ofere recunoaștere publică și să transforme această distincție într-un motiv de mândrie pentru elevi.

Avantaje:

- ar motiva elevii să participe la activități extrașcolare și să își dezvolte potențialul;
- ar încuraja performanța și perseverența;
- ar inspira și alți elevi să devină mai activi și să se implice în activități educative, sportive, culturale și artistice;
- ar recunoaște oficial meritele elevilor care reprezintă cu succes școala și comunitatea.

Resurse necesare:

- alocarea unui buget din partea Ministerului Educației și Cercetării;
- elaborarea unui regulament cu criterii clare privind performanțele și rezultatele necesare pentru acordarea bursei;
- evaluarea dosarelor de către o comisie desemnată la nivel național.

Soluția 2. Transport gratuit pentru participarea la activități extrașcolare

Elevii care participă la concursuri, olimpiade, competiții, proiecte educaționale, instruiți sau alte activități extrașcolare organizate în afara localității ar trebui să beneficieze de transport gratuit dus-întors sau de decontarea cheltuielilor de transport.

În cazul activităților desfășurate în raza raionului, traseele autobuzelor școlare ar putea fi adaptate în funcție de programul activităților și de listele de participanți transmise de instituțiile de învățământ, astfel încât elevii să poată ajunge în siguranță la destinație și înapoi acasă.

Avantaje:

- acces egal la oportunități pentru elevii din toate regiunile țării;
- reducerea cheltuielilor suportate de familii;
- creșterea participării la activități educaționale și de dezvoltare personală;
- eliminarea situațiilor în care elevii renunță la oportunități din lipsa transportului.

Resurse necesare:

- colaborarea dintre Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile publice locale și instituțiile de învățământ;

- utilizarea eficientă a autobuzelor școlare și adaptarea traseelor atunci când este posibil;
- mecanisme de decontare a transportului pentru deplasările care nu pot fi realizate cu autobuzele școlare.

CONCLUZIE

Activitățile extrașcolare nu reprezintă doar o modalitate de petrecere a timpului liber, ci o investiție în dezvoltarea personală a elevilor. Prin acestea, tinerii își descoperă pasiunile, își dezvoltă competențele și dobândesc experiențe care îi pregătesc pentru viață.

Implementarea unui program de burse pentru elevii performanți și facilitarea transportului către activitățile extrașcolare ar încuraja participarea unui număr mai mare de elevi, ar reduce inegalitățile dintre mediile sociale și ar demonstra că statul apreciază și susține dezvoltarea tinerilor din Republica Moldova. În acest fel, tot mai mulți elevi vor avea șansa de a-și valorifica talentul și de a contribui, prin rezultatele și experiențele lor, la dezvoltarea unei societăți mai active, mai educate și mai implicate.

Lavinia Macovei

Mă numesc Macovei Lavinia, am 17 ani și trec clasa a-XI în IPLT Mihail Kogălniceanu. Sunt pasionată de muzică, cânt la chitară și îmi place să mă implic în activități de voluntariat și proiecte pentru tineri. Am participat la diferite instruirii și cursuri, unde mi-am dezvoltat abilitățile de comunicare și de lucru în echipă. Mă interesează domenii precum democrația, educația și dezvoltarea personală, iar pe viitor îmi doresc să contribui la schimbări pozitive în comunitatea mea.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Separarea elevilor în funcție de gen la orele de Educație tehnologică reprezintă o practică ce poate limita egalitatea de șanse și contribuie la menținerea unor stereotipuri tradiționale despre rolurile femeilor și bărbaților în societate.

În multe instituții de învățământ, până în clasele a IX-a, fetele și băieții participă la activități diferite: fetele sunt orientate mai des spre activități precum cusutul, gătitul sau lucrul manual decorativ, iar băieții spre activități tehnice, utilizarea uneltelor sau prelucrarea materialelor. Deși aceste activități pot fi utile, problema apare atunci când ele sunt stabilite în funcție de gen și nu în funcție de interesele, aptitudinile și alegerile elevilor.

De ce este important să fie soluționată?

În numeroase instituții de învățământ, fetele și băieții sunt separați la orele de educație tehnologică și participă la activități diferite în funcție de gen. Această practică poate contribui la menținerea rolurilor și stereotipurilor tradiționale de gen, limitând accesul egal al elevilor la dezvoltarea aceluiași competențe, în contradicție cu principiile egalității de șanse și incluziunii promovate de sistemul educațional și de societatea contemporană.

Este important ca această problemă să fie soluționată deoarece distribuția tradițională a rolurilor de gen este adesea reflectată și în discuțiile dintre elevi, atât la lecții, cât și în pauze.

Școala nu are doar rolul de a transmite informații, ci și de a forma percepțiile elevilor despre propriile posibilități. Atunci când elevii sunt separați constant în funcție de gen, se poate transmite indirect mesajul că anumite domenii aparțin doar fetelor sau doar băieților.

Numeroase cercetări în domeniul educației și egalității de gen arată că stereotipurile formate în copilărie pot influența ulterior alegerile profesionale, încrederea în propriile abilități și domeniile în care tinerii aleg să activeze.

Este dificil să construim o societate bazată pe egalitate de gen dacă, încă din școală, elevii sunt obișnuiți cu ideea că femeile trebuie să se ocupe de anumite activități, iar bărbații de altele. Educația ar trebui să pregătească tinerii pentru realitatea societății moderne, unde atât femeile, cât și bărbații pot avea cariere și responsabilități diverse.

Pe cine afectează?

Această situație afectează toți elevii care participă la orele de Educație tehnologică, deoarece le limitează posibilitatea de a descoperi noi competențe și pasiuni.

Unii elevi pot avea aptitudini naturale într-un domeniu pe care nu ajung niciodată să îl exploreze din cauza separării pe bază de gen. Un băiat ar putea descoperi că este talentat la design sau arta culinară, iar o fată ar putea descoperi o pasiune pentru mecanică sau inginerie. Fără acces egal la aceste activități, elevii pot pierde oportunități importante pentru dezvoltarea lor personală și profesională.

Un băiat poate avea talent și pasiune pentru gătit, design vestimentar sau activități creative, însă dacă în timpul școlii vede că aceste domenii sunt asociate exclusiv fetelor, poate ajunge să creadă că această alegere nu este potrivită pentru el.

La fel, o fată interesată de mecanică auto, construcții, electronică sau alte domenii tehnice poate considera că aceste domenii nu îi sunt accesibile deoarece nu a avut ocazia să le experimenteze în cadrul lecțiilor.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

În multe școli, fetele și băieții folosesc același manual de Educație tehnologică, însă în practică participă la activități diferite. Astfel apare o diferență între scopul disciplinei și modul în care aceasta este aplicată. Teoretic manualul este unul comun, în practică, elevii nu participă la aceleași activități și nu dobândesc aceleași competențe.

Educația tehnologică ar trebui să dezvolte competențe practice universale: creativitate, rezolvarea problemelor, utilizarea instrumentelor, colaborarea, planificarea și autonomia. Aceste abilități sunt importante pentru fiecare elev, indiferent de gen.

Separarea tradițională este adesea transmisă din generație în generație, devenind o cutumă acceptată fără a fi analizate efectele asupra elevilor.

Am discutat această problemă cu mai mulți colegi, iar majoritatea au considerat că modelul actual ar trebui schimbat deoarece nu reflectă interesele reale ale elevilor și poate încuraja stereotipuri.

Un exemplu concret din mediul școlar arată efectele acestor stereotipuri: o elevă dintr-o instituție de învățământ a dorit să se transfere în grupa de băieți pentru a participa la activități tehnice, însă a devenit victima comentariilor și presiunii colegilor. În urma acestei experiențe, a renunțat la această idee. Acest caz demonstrează că separarea pe criterii de gen nu este doar o organizare administrativă, ci poate crea bariere sociale și poate descuraja elevii să își urmeze interesele.

În prezent, piața muncii demonstrează că profesiile nu sunt limitate de gen. Există femei care activează cu succes în domenii tehnice și bărbați care activează în domenii creative, educaționale sau culinare. Școala trebuie să reflecte această realitate.

Totodată, există și o altă problemă legată de calitatea acestor ore: deficitul de profesori specializați în Educație tehnologică. În unele instituții, disciplina este predată de cadre didactice care nu au pregătire suficientă în domeniu, ceea ce poate reduce diversitatea și calitatea activităților practice.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Organizarea orelor în grupe mixte

În ce constă. Eliminarea separării fetelor și băieților la orele de Educație tehnologică, astfel încât toți elevii să participe împreună la aceleași activități practice.

Avantaje:

- fiecare elev va avea acces la aceleași oportunități de învățare;
- elevii își vor putea descoperi interesele fără influența stereotipurilor;
- se va dezvolta colaborarea și respectul reciproc între fete și băieți;
- școala va transmite un mesaj clar despre egalitatea de șanse.

Ce este necesar? Actualizarea regulamentelor interne ale instituțiilor și adaptarea planificării lecțiilor.

Soluția 2. Formarea și sprijinirea profesorilor de Educație tehnologică

În ce constă. Organizarea unor programe de formare continuă pentru cadrele didactice și susținerea pregătirii profesorilor specializați în acest domeniu.

Avantaje:

- lecții mai moderne și mai atractive;
- activități adaptate intereselor actuale ale elevilor;
- reducerea situațiilor în care disciplina este predată de persoane fără pregătire de specialitate.

Ce este necesar? Colaborarea dintre Ministerul Educației, instituțiile de formare și universități pentru dezvoltarea programelor de pregătire.

Soluția 3. Evaluarea periodică a modului în care este aplicată disciplina

În ce constă. Ministerul Educației ar putea monitoriza modul în care instituțiile aplică disciplina Educație tehnologică și dacă elevii beneficiază de oportunități egale.

Avantaje:

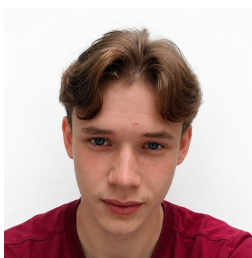
- identificarea școlilor unde persistă practici discriminatorii;
- colectarea datelor reale despre situație;
- posibilitatea de a îmbunătăți politicile educaționale.

Ce este necesar? Chestionare anonime pentru elevi și profesori; rapoarte periodice ale instituțiilor; recomandări de îmbunătățire.

CONCLUZIE

Consider că Educația tehnologică trebuie să fie un spațiu în care fiecare elev are libertatea de a explora, învăța și descoperi noi pasiuni, fără limite impuse de gen. O fată nu ar trebui să creadă că mecanica sau tehnologia nu sunt pentru ea, iar un băiat nu ar trebui să creadă că gătitul sau designul nu îi sunt permise. Competențele, talentul și interesele nu depind de gen. Prin schimbarea modului de organizare a acestor ore, școala poate contribui la formarea unei generații mai independente, mai tolerante și mai pregătite pentru o societate bazată pe egalitate și respect.

Această schimbare poate părea una mică, dar reprezintă un pas important spre un sistem educațional modern, în care fiecare elev are posibilitatea să își dezvolte potențialul fără bariere create de stereotipuri.

Mă numesc Gaivas Ștefan am vârsta de 17 ani și reprezint municipiul Bălți. Sunt student la Colegiul de Medicină din Bălți.

Ștefan Gaivas

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Care este problema?

Problema identificată este utilizarea excesivă a aplicațiilor de inteligență artificială de către elevi, în special atunci când acestea sunt folosite pentru a înlocui efortul propriu de învățare și gândire critică.

De ce este important să fie soluționată?

Această problemă este importantă deoarece utilizarea incorectă a inteligenței artificiale poate reduce implicarea elevilor în procesul de studiu și poate afecta dezvoltarea unor competențe importante pentru viitoarea lor profesie, precum și analiza, luarea deciziilor și rezolvarea problemelor de sine stătător.

Pe cine afectează problema?

Problema afectează elevi și viitorii specialiști în domeniul medical și în alte domenii, deoarece aceștia riscă să devină dependenți de tehnologie în loc să își dezvolte propriile cunoștințe și abilități.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Din observații personale și discuții cu colegii, am observat că uni elevi folosesc inteligența artificială pentru a primi răspunsuri gata pregătite, fără a încerca să înțeleagă informația sau să o cerceteze dacă le este potrivită pentru rezolvare sau aplicarea ei pentru un subiect. Un alt aspect este faptul că în domeniul medical acumularea cunoștințelor și dezvoltarea gândirii sunt foarte importante. Un medic nu poate depinde mereu de un instrument digital, deoarece trebuie să poată analiza situații reale și să ia decizii corecte. Tot odată, consider că inteligența artificială nu trebuie privită ca un lucru negativ. Ea poate fi un ajutor important pentru învățare, dacă este utilizată corect și responsabil.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Organizarea unor activități de informare despre utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale.

În ce constă. Organizarea unor lecții, seminare sau discuții în cadrul cărora elevii să învețe cum să folosească inteligența artificială corect, ca instrument de ajutor pentru învățare și nu ca înlocuitor al muncii proprii.

Ce avantaje ar aduce. Această soluție ar ajuta elevii să înțeleagă beneficiile și limitele inteligenței artificiale, să dezvolte gândirea critică și să utilizeze tehnologia într-un mod mai eficient.

Ce resurse ar fi necesare pentru implementare. Ar fi necesar profesori sau specialiști care să prezinte informația, materiale educaționale și o platformă sau un spațiu unde să se desfășoare aceste activități.

Soluția 2. Crearea unor recomandări clare privind utilizarea inteligenței artificiale în procesul de învățare.

În ce constă. Elaborarea unor reguli simple care să explice elevilor când și cum poate fi folosită inteligența artificială la teme, proiecte și studiu individual.

Ce avantaje ar aduce. Ar contribui la folosirea corectă a tehnologiei la creșterea responsabilităților elevilor și la menținerea unui echilibru între ajutor oferit de AI și munca personală.

Ce resurse ar fi necesare pentru implementare. Ar fi necesară colaborarea dintre elevi și profesori, elaborarea unui ghid de utilizare și distribuirea acestuia în instituțiile de învățământ.

CONCLUZIE

Consider că soluțiile propuse merită să fie implementate deoarece pot ajuta elevii să folosească inteligența artificială într-un mod corect și responsabil. AI este un instrument foarte util, dar nu trebuie să înlocuiască învățarea și efortul propriu. Dacă aceste soluții vor fi aplicate, elevii vor fi mai implicați în procesul de învățare, își vor dezvolta gândirea critică și vor învăța să folosească corect tehnologia în avantajul lor. Cred că acest lucru ar avea un impact pozitiv atât asupra elevilor, cât și asupra școlii, contribuind la un proces educațional mai eficient și mai echilibrat.

Mă numesc Gore Dumitru, am 17 ani și reprezint mun. Bălți. Sunt elev și consider că școala nu trebuie să ofere doar cunoștințe pentru examene, ci și să ne pregătească pentru viața de după absolvire. Din acest motiv, am ales să cercetez problema orientării și ghidării în carieră a elevilor.

Dumitru Gore

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

O problemă pe care o consider importantă în școli este lipsa sau desfășurarea insuficientă a activităților de orientare și ghidare în carieră.

Mulți elevi ajung să aleagă un profil de studii, o profesie sau o instituție de învățământ fără să aibă suficiente informații despre posibilitățile pe care le au. Uneori, alegerea este influențată mai mult de părinți, prieteni sau de ceea ce este popular în acel moment decât de propriile interese, abilități și oportunități.

Această problemă este importantă deoarece o alegere greșită poate duce la pierderea timpului, schimbarea repetată a domeniului de studii sau chiar abandonarea acestuia. În același timp, elevii care își cunosc mai bine opțiunile pot lua decizii mai informate și își pot planifica mai bine viitorul.

Problema îi afectează în primul rând pe elevii din gimnaziu și liceu, dar are efecte și asupra părinților, școlilor și, pe termen lung, asupra comunității și pieței muncii.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Din observațiile personale și din discuțiile cu alți elevi, se poate constata că nu toți elevii cunosc suficient de bine ce profesii există, ce studii sunt necesare pentru acestea și ce oportunități pot avea după absolvire.

Un exemplu este situația unui elev care știe că vrea să lucreze în domeniul IT, dar nu știe ce specializare i s-ar potrivi, ce competențe sunt necesare, unde poate studia sau ce alternative există. În lipsa unor activități de ghidare, acesta trebuie să găsească singur aceste informații.

O altă problemă este că orientarea profesională poate fi realizată ocazional, fără un program constant. Consider că elevii ar avea nevoie de activități practice și regulate, nu doar de informații prezentate într-o singură întâlnire.

De exemplu, școlile ar putea organiza chestionare privind interesele și abilitățile elevilor, întâlniri cu specialiști din diferite domenii, vizite la universități și companii sau discuții cu persoane care lucrează în profesiile despre care elevii sunt interesați.

Pentru a verifica mai bine această problemă, poate fi realizat și un mini-sondaj în rândul elevilor. Întrebările pot urmări dacă aceștia au participat la activități de orientare în carieră, dacă știu ce profesie vor să aleagă și dacă consideră că primesc suficiente informații despre oportunitățile de studiu și angajare.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1. Organizarea regulată a activităților de orientare în carieră

Școlile ar putea organiza, cel puțin o dată pe lună sau la câteva săptămâni, activități dedicate orientării profesionale.

Acestea ar putea include întâlniri cu specialiști, antreprenori, profesori universitari, studenți sau foști absolvenți. Elevii ar putea afla direct de la persoane cu experiență ce presupune o anumită profesie și ce pași trebuie urmați pentru a ajunge în acel domeniu.

Avantajul principal ar fi că elevii ar avea acces la informații reale și actuale și ar putea pune întrebări despre lucruri pe care nu le pot afla întotdeauna din internet sau din manuale.

Pentru implementare ar fi necesară implicarea școlii, a profesorilor și a unor parteneri din comunitate. O parte dintre activități ar putea fi organizate online, ceea ce ar reduce costurile.

Soluția 2. Crearea unui program de mentorat pentru elevi

O altă soluție ar fi crearea unui program prin care elevii interesați de anumite domenii să poată discuta periodic cu un mentor.

De exemplu, un elev interesat de informatică ar putea avea posibilitatea să discute cu un programator, un elev interesat de medicină cu un medic, iar unul interesat de antreprenoriat cu un antreprenor.

Un astfel de program i-ar ajuta pe elevi să înțeleagă mai bine ce presupune o profesie și să afle ce competențe trebuie să dezvolte încă din timpul școlii.

Pentru implementare ar putea fi implicați foști absolvenți, companii, organizații neguvernamentale și specialiști care doresc să contribuie voluntar.

Soluția 3. O platformă cu informații despre carieră și oportunități

Școlile sau instituțiile responsabile de educație ar putea crea o platformă online unde elevii să găsească într-un singur loc informații despre profesii, instituții de învățământ, burse, cursuri, voluntariat, stagii și alte oportunități.

Platforma ar putea include și teste de orientare profesională, recomandări în funcție de interesele elevului și informații despre competențele necesare pentru diferite domenii.

Avantajul ar fi accesul rapid la informații, inclusiv pentru elevii din localități în care nu există multe oportunități de orientare profesională.

CONCLUZIE

Consider că orientarea în carieră trebuie să fie o parte importantă a educației, deoarece alegerea unei profesii este una dintre deciziile care pot influența viitorul unui tânăr.

Soluțiile propuse nu necesită neapărat investiții foarte mari. Prin colaborarea dintre școli, elevi, părinți, specialiști, companii și organizații, pot fi create oportunități reale pentru ca elevii să își descopere interesele și să ia decizii mai bine informate.

O școală care îi ajută pe elevi să înțeleagă nu doar ce trebuie să învețe, ci și de ce au nevoie de acele cunoștințe și cum le pot folosi în viitor, contribuie la formarea unor tineri mai pregătiți, mai încrezători și mai implicați în societate.

De aceea, consider că activitățile de orientare și ghidare în carieră nu ar trebui să fie ocazionale, ci să devină o componentă constantă a vieții școlare.

NIVELUL SCĂZUT AL COMPETENȚELOR DIGITALE ȘI AL SIGURANȚEI ONLINE ÎN RÂNDUL TINERILOR

Cătălin Lisnic

Numele meu este Lisnic Cătălin, am 18 ani și sunt din satul Bădragii Vechi, raionul Edineț. În prezent, studiez la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din Bălți, unde sunt în anul IV, specialitatea Servicii Administrative și de Secretariat, calificarea Asistent Manager.

PROBLEMA IDENTIFICATĂ

Problema pe care am ales să o cercetez este nivelul scăzut al competențelor digitale și al siguranței online în rândul tinerilor.

Această problemă este importantă deoarece elevii folosesc zilnic telefoanele și internetul, dar nu toți știu cum să își protejeze datele personale, să recunoască informațiile false sau să își securizeze conturile.

Problema îi afectează în primul rând pe elevi, dar și familiile și comunitatea în care aceștia trăiesc.

ARGUMENTE ȘI DOVEZI

Din observațiile mele și din activitățile la care am participat, am observat că mulți tineri folosesc rețelele sociale și diferite servicii online, însă uneori nu acordă suficientă atenție securității.

De exemplu, unele persoane folosesc parole foarte simple, oferă informații personale pe internet sau distribuie informații fără să verifice dacă acestea sunt adevărate.

Consider că este necesară o educație digitală mai practică, în care tinerii să învețe prin exemple concrete cum să se protejeze online.

SOLUȚII PROPUSE

Soluția 1: organizarea unor ateliere de educație digitală.

În școli și centre de tineret pot fi organizate activități despre parole sigure, protecția datelor personale, identificarea știrilor false și utilizarea responsabilă a rețelelor sociale.

Soluția 2: implicarea tinerilor ca formatori.

Tinerii care au mai multe cunoștințe digitale pot organiza activități pentru colegii lor. Astfel, informația poate fi transmisă într-un mod simplu și apropiat de experiența elevilor.

Soluția 3: crearea unor materiale informative simple.

Pot fi realizate afișe, ghiduri scurte sau postări pe rețelele sociale cu recomandări despre securitatea online. Pentru implementare sunt necesare telefoane sau calculatoare, internet și sprijinul școlii sau al centrului de tineret.

CONCLUZIE

Consider că soluțiile propuse merită implementate deoarece competențele digitale au devenit o parte importantă a vieții de zi cu zi. Prin informare și implicare putem ajuta tinerii să folosească internetul mai sigur și mai responsabil.

Contribuția mea poate fi să mă implic în organizarea unor activități pentru tineri, să transmit informațiile pe care le cunosc și să îi încurajez și pe alți colegi să devină parte a schimbării. Cred că o comunitate mai bine informată începe de la fiecare dintre noi.

